

STENOGRAFSKE BELEŠKE
PRIVREMENOG NARODNOG PREDSTAVNIŠTVA
KRALJEVSTVA
SRBA, HRVATA I SLOVENACA

22. REDOVNI SASTANAK

PRIVREMENOG NARODNOG PREDSTAVNIŠTVA

KRALJEVSTVA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

DRŽAN 16 MAJA 1919. GODINE U BEOGRADU.

PREDSEDAVAO:

Podpredsednik dr. Ivan Ribar.

SEKRETAR:

Dr. Dragutin Lončar.

Prisutni su bili gg. Ministri: Potpredsednik Ministarskog Saveta i Ministar za Ishranu i Obnovu zemlje, Ministar Unutrašnjih Dela, Ministar Finansija, Ministar Narodne Privrede, Ministar Saobraćaja, Ministar za Socijalnu Politiku, Ministar za Ustavotvornu Skupštinu i Ministar Građevina.

Početak rada u 16 časova.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Otvaram 22. redovni sastanak. Molim gospodina sekretara, da izvoli pročitati protokol prošlog sastanka.

Sekretar dr. Dragutin Lončar pročita protokol 21. redovnog sastanka.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima li ko kakvu primedbu na pročitani protokol? (Nema.) Pošto primedaba nema — protokol se prima.

Molim gospodina sekretara, da izvoli pročitati jednu molbu.

Sekretar dr. Dragutin Lončar čita molbu Jovana Eberharta, koji moli Narodno Predstavništvo, da se iz njegovog stana isele kirajdzije.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ova se molba upućuje odboru za peticije i pritužbe.

Molim gospodina sekretara, da izvoli pročitati interpelacije.

Sekretar dr. Dragutin Lončar saopštava interpelaciju g. Mehmeda Spaha na g. Predsednika Ministarskog Saveta i g. Ministra za Socijalnu Politiku u stvari izdavanja socijalno-političkih naredaba u Bosni i Hercegovini.

Zatim saopštava interpelaciju g. Dr. Mehmeda Spaha na g. Ministra Unutrašnjih Dela radi objave liste konfidenata u Bosni i Hercegovini.

(Vidi obe interpelacije na kraju sednice.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Gospodo! Prije, nego što predemo na dnevni red, imam saopštiti, da je narodni poslanik dr. Petar Jovičić umro. (Sva g. g. narodni poslanici ustaju i odazivaju se sa: »Slava mu«). Nadalje, da je narodni poslanik Karlo Triler podnio ostavku i treba pozvati na mesto ovih poslanika njihove zamenike. Ova se stvar, gospodo, upućuje verifikacionom odboru.

Prelazimo sada na dnevni red. Na dnevnom je redu glasanje o tački drugoj. Pošto je kod treće stavke, tačke 2., podnesen Predsedništvu predlog za poimenično glasanje, a to su u pitanju mandati poslanika iz Vojvodine, to predlažem, da bi usled ove tačke 2. imalo se glasanje razdvojiti najprije o stavci 1., pa onda o stavci 3., glede koje je predloženo poimenično glasanje.

Molim gospodina sekretara, da izvoli pročitati tačku 2.

Sekretar dr. Dragutin Lončar (čita): Odnosno izbora i punomoćja gg. M. Rajčevića i M. Cemovića, koje su oni u svojim žalbama podneli Odboru kao i punomoćja gg. Salih ef. Baljića, Karla Cankara, Ali Kmail bega Džinića, Stjepana Jankovića, dr. Hamdije Karamehmedovića, Sahip ef. Korkuta, Fehim ef. Kurbegovića, dr. Nikole Mandića, Cija ef. Rizaefendića, Ahmed ef. Ševića, dr. Ahmed bega Teferdarevića, Osmana ef. Vilovića, Odbor većinom glasova naziva, da su ona birana i izdana od tela, grupa i lica,

koja nisu nadležnom saglasnošću priznata kao kompetentna za to i što taj broj menja već utvrđeni broj poslanika, koje pravo na izmenu većina odborska ne priznaje. Odboru, no samom Narodnom Predstavništvu pa zato predlaže Narodnom Predstavništvu, da se ona oglase za nevažeća.

Kod ove odluke gospoda Nastas Petrović i dr. Jozo Sunarić imaju odvojeno mišljenje, koje će izneti u Narodnom Predstavništvu.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Prelazimo, gospodo, na glasanje glede ove alineje I., tačke 2., izveštaja verifikacionoga Odbora.

Oni Narodni Poslanici, koji će glasati za izveštaj verifikacionog odbora, neka izvole sedeti, a oni, koji će glasati protiv alineje 1., tačke 2., izveštaja verifikacionog odbora, neka izvole ustati. (Ne ustaje niko). Pošto nije ustao niko, alineja 1., tačke 2., prima se jednoglasno.

Molim gospodina sekretara da izvoli pročitati alineju 3.

Sekretar dr. Dragutin Lončar (čita): Odnosno punomoćja dr. Dušana Jojkića, Koste Ševića i Jovana Vujića, odbor je iz žalbi protesta i usmenih izjava narodnih poslanika pred Odborom uvidio, da su imenovani izabrani kao predstavnici Demokratske Stranke dok u stvari oni nisu to bili, niti ih organizacija za svoje priznaje, što znači, da je ovdje izborna Skupština bila u zabludi, pa zato jednoglasno predlaže Narodnom Predstavništvu, da ova 3 izbora i punomoćja izvoli poništiti.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: — Molim gospodina sekretara, da izvoli pročitati predlog za poimenično glasanje.

Sekretar Josip Bojinović (čita):

Predsedništvu

Narodnog predstavništva.

Kod tačke II., al. 3., Izveštaja Verifikacionog Odbora od 10. marta 1919., koja govori o poništenju mandata Dr. Dušana Jojkića, Koste Ševića i Jovana Vujića, mi potpisani tražimo, da se ovo reši poimeničnim glasanjem.

Beograd, 14. maja 1919.

Mita Đorđević,	Dr. Žarko Miladinović,
Miladin Stefanović,	Dr. Slavko Miletić,
Joca p. Jovanović,	Dr. Mita Mušički,
Božidar Popović,	Živan Vitolić,
Mita Klicin,	Dr. Živko Prodanović,
Vlada Savić,	Čed. Gagić,
Pera Miloradović,	Vel. I. Mihajlović,
Dr. Miladin Svinjarev,	Stojan Kostić,
Uroš Lomović,	Miša Trifunović,
Joca M. Selić,	Mihajlo Jovanović,
Mih. N. Ilić,	Ilija Ilić,
Dr. Aleksandar Roknić,	Ž. S. Tajsčić.
Svet. A. Hadžić,	

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: U smislu tačke 3., člana 123., poslovnika, alineja 2.: »Poslanici, po čijem se zahtjevu glasa poimence, dužni su i sami učestvovati u glasanju. Ako bi koji od njih u tome izostao, a usled toga ostalo u Skupštini manje od 20 poslanika, koji su tražili takvo glasanje, smatra se, da je njihov zahtev izgubio vrednost iako se počelo glasati.

Ali ako zbog tog izlaska ostane nedovoljan broj za rad, predmet se smatra nerješanim i onda će se postupiti po članu 117.« Prema tome, ako od 20 poslanika, koji su potpisali predlog o poimeničnom glasanju, nema jednoga od njih, nema mjesta poimeničnom glasanju. Neka gospodin sekretar izvoli to konstatovati. Neka gospoda poslanici izvole ustati, kad ih gospodin sekretar proziva. Molim gospodina sekretara, da ih izvoli prozvati, da ustanu.

Sekretar Josip Bojinović proziva dotične poslanike, potpisnike predloga. (Odzivaju se potpisani predlagači.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Dakle, gospodo, konstatovano je, da ovde ima 20 poslanika.

Prelazimo sada na poimenično glasanje. Molim gospodina sekretara, da pročita imena članova, a drugoga gospodina sekretara da izvoli beležiti imena.

Glasaće se ovako: Ona gospoda poslanici, koja su za predlog verifikacionog odbora, glasaće sa »za«, a ona, koja su protiv, glasaće sa »protiv«.

Sekretar Josip Bojinović proziva poslanike, da glasaju i oni su glasali ovako:

1. Adolf Ribnikar za.
2. Dr. Albert Kramer za.
3. Dr. Aleksa Bogdanović nije ovde.
4. Aleksa Žujević nije ovde.
5. Dr. Aleksandar Mijović nije ovde.
6. Dr. Aleksandar Roknić protiv.
7. Andrija Protić nije ovde.
8. Andrija Radović nije ovde.
9. Andrija Stanić nije ovde.
10. Andrija Cvetković nije ovde.
11. Dr. Ante Jagić protiv.
12. Dr. Ante Pavelić nije ovde.
13. Dr. Ante Tresić-Pavičić nije ovde.
14. Ante Đukić nije ovde.
15. Dr. Ante Trumbić nije ovde.
16. Dr. Antun Korošec nije ovde.
17. Antun Kržtan protiv.
18. Antun pl. Mihalović za.
19. Antun Sušnik nije ovde.
20. Atanasije Šarković za.
21. Ahmed Salibegović nije ovde.
22. Blaško Rajić nije ovde.
23. Dr. Bogdan Medaković za.
24. Bogdan Mihajlović nije ovde.
25. Borivoje J. Popović za.
26. Božidar Popović protiv.

27. Dr. Božo Vuković za.
28. Valerijan Pribičević za.
29. Vaso Knežević protiv.
30. Vaso Muačević za.
31. Dr. Velimir Deželić nije ovde.
32. Dr. Velizar Janković nije ovde.
33. Velislav M. Vulović za.
34. Velislav Mihajlović protiv.
35. Velja Vukićević nije ovde.
36. Vcceslav Wilder za.
37. Vilim Bukšeg protiv.
38. Vitomir Korać protiv.
39. Vjekoslav Jelavić nije ovde.
40. Dr. Vjekoslav Kukovec za.
41. Vjekoslav Spinčić protiv.
42. Vlada Savić protiv.
43. Dr. Vladimir Čaldarević za.
44. Dr. Vladimir Čorović za.
45. Dr. Vojislav Bešarović nije ovde.
46. Dr. Vojislav T. Veljković nije ovde.
47. Dr. Vojislav Marinković za.
48. Vojislav Šola nije ovde.
49. Dr. Gavro Manojlović za.
50. Gligorije Jeftanović nije ovde.
51. Dr. Grgur B. Anđelinović za.
52. Grga Tuškan nije ovde.
53. Danilo Dimović za.
54. Fra Didak Buntić nije ovde.
55. Dimitrije Zakić za.
56. Dimitrije Popadić nije ovde.
57. Dimitrije Mašić protiv.
58. Dr. Dinko Puc za.
59. Dragić Mucić za.
60. Dragiša Lapčević nije ovde.
61. Dragoljub Božinović protiv.
62. Dragoljub Joksimović nije ovde.
63. Dr. Dragoljub Pavlović nije ovde.
64. Dragutin T. Vasić nije ovde.
65. Dr. Dragutin Lončar za.
66. Dragutin Pečić za.
67. Dušan Vasiljević nije ovde.
68. Dušan Kecmanović nije ovde.
69. Dr. Dušan Peleš za.
70. Dr. Dušan Popović nije ovde.
71. Dušan Tušanović nije ovde.
72. Đoka Ž. Bračinac protiv.
73. Đorđe Zlatković za.
74. Đorđe Nestorović nije ovde.
75. Đorđe Pejanović nije ovde.
76. Dr. Đuro Šurmin nije ovde.
77. Đuro Džamonja za.
78. Dr. Edmund Lukinić nije ovde.
79. Dr. Ejub Mujezinović nije ovde.
80. Dr. Žarko Miladinović protiv.
81. Živan Vitolić protiv.
82. Dr. Živko Bertić nije ovde.
83. Dr. Živko Nježić za.
84. Dr. Živko Petričić nije ovde.
85. Dr. Živko Prodanović protiv.
86. Živojin A. Zlatanović nije ovde.
87. Živojin Zlatić za.
88. Živojin Rafajlović za.
89. Živojin S. Tajsic protiv.
90. Živojin Šobić protiv.
91. Dr. Zdravko Kovačević nije ovde.
92. Ibrahim Sarić za.
93. Ivan Vesenjāk nije ovde.
94. Ivan Kejžar za.
95. Ivan Kovačević nije ovde.
96. Dr. Ivan Krnić nije ovde.
97. Dr. Ivan Lorković nije ovde.
98. Dr. Ivan Marija Čok nije ovde.
99. Ivan Meštrović nije ovde.
100. Dr. Ivan Novak nije ovde.
101. Dr. Ivan Paleček nije ovde.
102. Ivan Peršić nije ovde.
103. Dr. Ivan Ribar za.
105. Dr. Ivan Rikard Kraus za.
106. Dr. Ivo Grizogono nije ovde.
107. Dr. Ivan Švegl nije ovde.
108. Ivo Evetović nije ovde.
109. Igor Štefanek nije ovde.
110. Ilija Lunović za.
111. Ilija P. Mihajlović nije ovde.
112. Ilija Ilić protiv.
113. Janez Brodar nije ovde.
114. Janez Štrein nije ovde.
115. Dr. Janko Šimrak nije ovde.
116. Jašo Prodanović nije ovde.
117. Jovan Banjanin nije ovde.
118. Josip Lovrenčić nije ovde.
119. Josip Hohnjec nije ovde.
120. Josip Gostinčar nije ovde.
121. Josip Kopač nije ovde.
122. Josif Rajačić nije ovde.
123. Josip Fon nije ovde.
124. Dr. Jozo Sunarić protiv.
125. Josif Bojinović za.
126. Josip Petejan protiv.
127. Dr. Josip Smodlaka nije ovde.
128. Joca P. Jovanović protiv.
129. Dr. Jovan Manojlović nije ovde.
130. Joca M. Selić protiv.
131. Juraj Biankini za.
132. Jovan Šmitran nije ovde.
133. Kerubin Šegvić protiv.
134. Kosta Božić nije ovde.
135. Kosta Stojanović nije ovde.
136. Kosta Kujundžić za.
137. Kosta L. Timotijević za.
138. Kosta D. Marković za.
139. Dr. Lavoslav Hanžek protiv.
140. Dr. Ladislav Polić nije ovde.

141. Laza S. Popović nije ovde.
 142. Lazar Damjanović za.
 143. Dr. Lovro Pogačnik nije ovde.
 144. Dr. Luka Čabrijčić protiv.
 145. Ljuba Babić-Gjalski nije ovde.
 146. Fra Ljubo Galić nije ovde.
 147. Maksim Đurković za.
 148. Dr. Makso Rošić nije ovde.
 149. Marinko Stanojević nije ovde.
 150. Marko Daković nije ovde.
 151. Marinko Matanović za.
 152. Marko N. Trifković nije ovde.
 153. Dr. Martin Matić nije ovde.
 154. Dr. Mato Drinković nije ovde.
 155. Dr. Matko Laginja nije ovde.
 156. Melhior Čobal nije ovde.
 157. Dr. Melko Čingrija nije ovde.
 158. Mehmed beg Zečević nije ovde.
 159. Dr. Mehmed Spaho nije ovde.
 160. Dr. Miladin Svinjarev protiv.
 161. Miladin Stefanović protiv.
 162. Dušan Jojkić nije ovde.
 163. Milan Kapetanović protiv.
 164. Milan Marjanović nije ovde.
 165. Dr. Milan Marković za.
 166. Milan Nedeljković protiv.
 167. Milan Roje za.
 168. Dr. Milan Sekulić nije ovde.
 169. Dr. Milenko Marković za.
 170. Milivoje Bašić protiv.
 171. Milivoje Ž. Jovanović za.
 172. Mijo Etinger za.
 173. Milorad Drašković nije ovde.
 174. Milorad M. Pavlović nije ovde.
 175. Milovan Lazarević nije ovde.
 176. Miloš Trifunović protiv.
 177. Milutin P. Dragović protiv.
 178. Dr. Milutin Mažuranić za.
 179. Milutin Stanojević za.
 180. Grof Miroslav Kulmer za.
 181. Mita Đorđević protiv.
 182. Mita Klicin protiv.
 183. Dr. Mita Mušicki protiv.
 184. Dr. Mita Topalovački nije ovde.
 185. Mihajlo Blagojević za.
 186. Mihajlo Ivanović nije ovde.
 187. Mihajlo B. Ilić protiv.
 188. Mihajlo M. Ilić nije ovde.
 189. Mihajlo Jovanović protiv.
 190. Mihajlo R. Radivojević za.
 191. Mihajlo Škorić nije ovde.
 192. Mišo Kutuzović za.
 193. Dr. Momčilo A. Ninčić protiv.
 194. Nastas Petrović nije ovde.
 195. Nikodije Miletić protiv.
 196. Dr. Nikola Winterhalter nije ovde.
 197. Nikola Pašić nije ovde.
 198. Dr. Nikola Subotić nije ovde.
 199. Dr. Otokar Ribar nije ovde.
 200. Pajo Dragić za.
 201. Dr. Pavel Pestotnik za.
 202. Pera Jovanović nije ovde.
 203. Petar Vuksanović nije ovde.
 204. Petar Miloradović protiv.
 205. Peroslav Paskijević nije ovde.
 206. Dr. Radovan Marković protiv.
 207. Radoslav Agatonović nije ovde.
 208. Ranko Obradović nije ovde.
 209. Sava A. Bajkić nije ovde.
 210. Savo Vukojičić protiv.
 211. Dr. Savo Ljubibratić za.
 212. Dr. Svetislav Popović za.
 213. Svetozar K. Đorđević za.
 214. Svetozar Pribičević za.
 215. Dr. Svetozar Rittig nije ovde.
 216. Dr. Svetozar Hadžić protiv.
 217. Simo Eraković za.
 218. Sima Perić za.
 219. Dr. Slavko Miletić protiv.
 220. Slavko Henč nije ovde.
 221. Spasoje Piletić nije ovde.
 222. Sreten V. Kojić nije ovde.
 223. Dr. Srdan Budisavljević za.
 224. Don Stanko Banić nije ovde.
 225. Stanko Pavičić za.
 226. Dr. Stanojlo Vukčević nije ovde.
 227. Dr. Stevan Simeonović-Čokić za.
 228. Dr. Stjepan Kukrić za.
 229. Dr. Stjepan Srkulj nije ovde.
 230. Stojan Kostić protiv.
 231. Stojan M. Protić nije ovde.
 232. Stojan Ribarac protiv.
 233. Suljaga Salihagić nije ovde.
 234. Dr. Stipan Vojnić-Tunić nije ovde.
 235. Tihomir P. Drašković nije ovde.
 236. Tihomir Konstantinović nije ovde.
 237. Todor Božović nije ovde.
 238. Todor Stanković protiv.
 239. Tripko Žugić za.
 240. Dr. Tugomir Alaupović za.
 241. Dr. Uroš Krulj nije ovde.
 242. Uroš Lomović protiv.
 243. Fran Grafenauer nije ovde.
 244. Fran Volgar za.
 245. Fran Pišek nije ovde.
 246. Fran Smodej nije ovde.
 247. Fran Šaubah nije ovde.
 248. Dr. Franjo Po'jak za.
 249. Dr. Fran Janković nije ovde.
 250. Dr. Fran Novan nije ovde.
 251. Dr. Fran Barac nije ovde.
 252. Dr. Halid Beg Hrašnica nije ovde.
 253. Hamid Hadži Svrzo za.

254. Dr. Hinko Krizman za.
 255. Husnija Đumrugdžić za.
 256. Cezar Akačić nije ovde.
 257. Čeda Gagić protiv.
 258. Čeda Kostić nije ovde.
 259. Dr. Šefhija Gluhić za.
 260. Šukrija Kurtović nije ovde.

Za vreme glasanja pale su ove primedbe od strane Gospode Poslanika:

Dragutin Pečić: G. Lazara Damnjanovića ne treba računati, jer njegov mandat nije verifikovan (prima se k znanju).

Zatim pri prozivei imena G. Marka Matanovića uzima reč:

Uroš Lomović: Treba izbrisati iz spiska i g. Marka Matanovića, što i njegov mandat nije overovan. Slučaj sa Matanovićem je isti kao i sa G. Damnjanovićem.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Molim, da se to primi k znanju.
(Posle glasanja.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ovde smo imali prigovor za vreme glasanja za dvojicu poslanika, da njihovi mandati nisu verifikovani. Međutim u članu 10. zakona o poslovnem redu u Narodnoj Skupštini kaže se:

Poslanici o čijem je izboru odložena konačna odluka skupštinska imaće privremeno, dok se ta odluka ne donese, prava da učestvuju u pretresima skupštinskim. Oni će moći i glasati ako nisu osporene njihove lične pogodbe, ali neće moći podneti predloge Skupštini niti upravljati interpelacije i pitanja na Ministre. Prema tome ova dva poslanika imaju prava na glasanje. Molim G. Sekretara da pri drugoj prozivei prozove i G. Matanovića i G. Damnjanovića da glasaju.

Molim sad, da konstatujemo sad imena i drugih poslanika, koja nisu glasali bez obzira dali je u pitanju njihova verifikacija. Molim dakle, da i ova Gospoda Poslanici ustanu, jer i ova Gospoda poslanici imaju prava po poslovniku da glasaju, naravna stvar, samo oni ne, čiji je mandat osporen (ustaje nekoliko poslanika).

Molim G. sekretara, da izvrši prozivku ovih poslanika.

Sekretar Josip Bojinović proziva novu listu poslanika i oni su glasali ovako:

- Đorđe Zlatković za.
 Krsta Trajković za.
 Dr. Aleksa Stanišić protiv.
 Nikola Mišić nije ovde.
 Serafin Krstić za.
 Tenka Popović protiv.
 Gligorije Drakalović za.

- Jordan Prodanović nije ovde.
 Milan Topalović protiv.
 Anđelko Nešić protiv.
 Vasa Bogojević protiv.
 Mladen Popović za.
 Sali-beg Rasovac za.
 Dr. Aleksander Pavićević nije ovde.
 Krsta Đorđević nije ovde.
 Milan Protić protiv.
 Ante Todorović za.
 Toma Popović za
 Serafin Popović protiv.
 Gligorije Anastasijević za.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Sad će doći drugi spisak poslanika, koji imaju prava da glasaju. Molim g. sekretara da proziva.

Sekretar Josip Bojinović proziva poslanike i oni glasaju ovako:

- Šerif Bajram za.
 Dr. Mihailo Šuškalović za.
 Đorđe Denković nije ovde.
 Dr. Rado Jovanović za.
 Gligorije Anastasijević za.
 Nikola Dritoni nije ovde.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Izvolite čuti rezultat glasanja. Glasalo je svega ukupno 143 narodna poslanika. Od toga je glasalo 85, da se primi izveštaj verifikacionog odbora tačka 2., alineja treća, a 58 glasalo je protiv.

Prema tome objavljujem, da je ovaj izveštaj verifikacionog odbora primljen (Na ljevici pljeskaju).

Ima reč g. Miloš Trifunović za primedbu na poslovnik.

Miloš Trifunović: Molio bih vas, gospodine predsedniče, da nas obavestite, koliki je svega broj poslanika, koji sa ovim poslanicima sada, čiji mandati nisu overeni, a koji imaju prava da glasaju i glasovali su; dakle s njima zajedno, koliki je broj svih mandata? Molim radi znanja.

Ima reč g. Pečić.

Drag. Pečić: Prema prvom odeljku izveštaja, koji je primljen, verificirano je 258 i sada je dodato 20, to vam je 278.

(Miloš Trifunović: Ima li kvoruna?) — Ima.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. Nikodije Miletić.

Nikodije Miletić: Nemam prava, gospodine predsedniče da govorim sada o poslovniku, kad je već jedan govornik o tome govorio o istom pitanju, a što vi niste smeli dozvoliti.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ja nisam znao gospodine poslanice o čemu će gospodin Pečić govoriti. Ja sam mu dao reč i on može i o drugoj tački

govoriti, jer je g. Pečić tražio reč na poslovník, a ja nisam znao na koju se tačku odnosilo, te je gosp. Pečić mogao tražiti reč na razne tačke poslovníka.

Što se tiče prigovora g. Trifunovića, gospodin poslanik je imao prava da nemamo tačno sastavljen imenik, ali će predsedništvo izdati nalog ravnatelju naših pisarna, da vode strogo spisak što do sada na žalost nije učinjeno.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Sada prelazimo na dnevni red. Na dnevnom je redu tačka treća. Izvolite čuti gospodina referenta.

Referent dr. Krizman: Kod tačke treće odpadaju imena gg. poslanika Matka Laginje iz Istre i Jovana Šmitrana iz Bosne i Hercegovine, jer su ova dva imena unesena naknadno u prvu stavku, te oterovljeni. Prema tome tačka ova izveštaja glasi:

III.

Pri oceni izbora g. g.

a) Frana Barca i dr. Rikarda Lenca iz Hrvatske;

b) dr. Dinka Trimajstića;

g) Marka Dakovića, Lazara Damjanovića, Rista Jokića i Spasoja Piletića iz Crne Gore. Odbor je uvideo: da se imena svih imenovanih nalaze kao zabrana u rešenjima nadležnih biračkih tela koja su vršila izbore, ali da punomoćja te gospode do ovoga časa nisu podneta Odboru na verifikaciju. Zato Odbor jednoglasno predlaže Narodnom Predstavništvu da se odluka o urednosti punomoćja i izbora ovih lica odloži sve dok njihova punomoćja ne budu prispela Narodnom Predstavništvu, i dok ih Odbor prethodno ne verifikuje.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Želi li tko reč kod tačke treće? (Ne želi nitko reč.) Onda možemo glasati. Prema dopuni, ispravci gospodina referenta imala bi tačka treća ostati u celosti samo bi se imalo izbrisati pod b) »i Matka Laginje iz Istre«, i pod v) »Jovana Šmitrana iz Bosne i Hercegovine«.

Prema tome pitam Narodno Predstavništvo, da li prima tačku treću? (Prima.)

Izvolite čuti dalje tačku IV.

Referent dr. Krizman (čita):

IV.

Pri izviđanju i oceni akta g. g. dr. Anta Pavlića, dr. Antuna Korošeca i drugova, dr. Ivana Novaka i drugova, Ibrahima Sarića i dr., Žarka Miladinovića i dr., Srećena Jakšića, dr. Prebega i drugova, Odbor je uvideo: da se zahtevom imenovane gospode ili napada sastav Narodnog Predstavništva, ili izrično traži da se utvrđeni broj poslanika 272 mandata izmeni, t. j. da se poveća na drugi veći broj. Kako utvrđivanje broja poslanika za Narodno Predstavništvo i njegove izmene bilo u pravcu povećanja, bilo u

pravcu smanjivanja nije verifikacija primljenih punomoćja, nego rad na menjanju ukupnog sastava Narodnog Predstavništva, to je Odbor većinom glasova odlučio, da se svi ovi zahtevi sprovedu Narodnoj Skupštini, s preporukom da se ona upusti u rešavanje njihovo, kao jedino nadležna za izmenu formiranja Narodnog Predstavništva. Većina odborska sama misli da načelo povećanja mandata zaslužuje pažnju Narodnog Predstavništva.

Kod ovoga rešenja g. g. Nastas Petrović, dr. Jozo Sunarić i dr. Lončar imaju svoje odvojeno mišljenje koje će Narodnom Predstavništvu izneti.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Želi li, gospodo, tko govoriti? (Neželi.) Pošto se za reč nije prijavio nitko, to pitam Narodno Predstavništvo, da li prima tačku četvrtu? (Prima.)

Objavljujem, da je ova tačka jednoglasno primljena.

Drag. Pečić: Kako je primljena?

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Jednoglasno u celosti.

Drag. Pečić: Da se bira odbor za povišenje?

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Jeste. Jednoglasno je primljena, onako kako glasi, da se izabere ovaj odbor iz parlamenta.

Drag. Pečić: Kad?

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Izbor odbora staviće se na dnevni red u narednoj sednici, i što se tiče pitanja nadležnosti, i što se tiče pitanja broja.

Prelazimo na dnevni red.

Na dnevnom je redu kao 2. tačka izveštaj Verifikacionog odbora od 22. marta 1919. godine.

Molim gospodina referenta, da izvoli pročitati izveštaj.

Referent dr. Krizman (čita):

Verifikacioni Odbor primio je ostavku na poslanički mandat g. dr. Josić Vojnić-Hajduka iz Subotice i pošto je razgledao akta i uverio se da je njegov mandat neosporen i da su mu razlozi za ostavku usmeni, čast mi je predložiti Privremenom Narodnom Predstavništvu da mu se ostavka na mandat uvaži.

Na mesto dra. Jose Vojnić-Hajduka dolazi g. dr. Stipan Vojnić-Tunić iz Subotice koji je svoje punomoćstvo predao, koje je odbor našao za ispravno i neosporeno, te predlaže da se g. dr. Stipan Vojnić-Tunić oglasi za poslanika.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Želi li tko govoriti na ovo izvješće? (Glasovi: Gospodine predsjedniče ne čuje se ništa! Ne čujemo ništa!) Ako pravim reda u ovoj kući, onda mi se prigovara da sam previše oštar. Molim gospodu narodne poslanike da budu mirni i da slušaju, pa će se onda i čuti o čemu se radi. Radi se o mandatu Jozice Vojnić-Hajduka, na mjesto kojega je došao dr. Stipan Vojnić-Tunić. Prima li se

ovaj izvještaj? (**Prima.**) Ovaj je izvještaj primljen, pa se prelazi na treću tačku dnevnoga reda, na izvještaj verifikacionog odbora od 31. marta ove godine. Molim gospodina referenta da ga pročita.

Sekretar dr. **Henrik Krizman** (čita):

Narodnom Predstavništvu.

Verifikacioni odbor primio je naknadno punomoćija gospode Marka Dakovića i Marka Matanovića iz Crne Gore.

Pošto protiv izbora i punomoćija ovih poslanika nije podneta nikakava žalba i pošto se njihova imena nalaze kao izabrana u rešenjima nadležnog biračkog tela Crnogorske Narodne Skupštine, to verifikacioni odbor jednoglasno zaključuje, da se punomoćija gospode poslanika Marka Dakovića i Marka Matanovića imaju smatrati kao uredna i neosporna.

Predlažemo stoga da Narodno Predstavništvo gornja punomoćija oglasi za neosporna.

U Beogradu, 31. marta 1919.

Sekretar:
Krizman s. r.

Predsednik
verifikacionog odbora:
D. Pečić s. r.

Članovi:

B. J. Popović s. r.
N. Petrović s. r.
Dr. Lončar s. r.
Dušan Vasiljević s. r.
Uroš Lomović s. r.
Dr. M. Mažuranić s. r.

Potpredsednik dr. **Ivan Ribar:** Želi li tko od gospode narodnih poslanika govoriti kod ovog izvještaja? Radi se o mandatu Marka Dakovića i Marka Matanovića. Nitko se nije prijavio za riječ, pa pitam Narodno Predstavništvo, da li prima ovo izvješće? (**Prima se.**) Ovo je izvješće primljeno. Prelazimo na četvrtu tačku dnevnoga reda, na izvještaj verifikacionoga odbora od 8. aprila o. g. Molim gospodina referenta da ga pročita.

Sekretar dr. **Henrik Krizman** (čita):

Narodnom Predstavništvu.

Ostavkom od 17. marta 1919. broj 563 zahvalio se radi slabog zdravstvenog stanja poslanik Hadži Mahmudbeg Džinić iz Banje Luke na mandatu. Njegovim je zamjenikom prema dopisu Ministra Pripreme za Ustavotvornu Skupštinu i izjednačenje zakona od 4. aprila 1919. izabran Husnija Đumrukčić.

Verifikacioni odbor uzeo je u raspravu uverenje poslanika Husnije Đumrukčića od 19. marta 1919. po predsedniku Narodnog Veća SHS u Zagrebu.

Pošto protiv ovog punomoćija nije ni s koje strane podignut prigovor ili žalba i pošto je isto potvrđeno po Predsedništvu Narodnog Veća, to odbor

predlaže Skupštini, da se punomoćije Husnije Đumrukčića prizna kao uredno i neosporno.

U Beogradu, 8. aprila 1919.

Sekretar:
Krizman, (s. r.)

Predsednik
verifikacionog odbora:
D. Pečić s. r.

Članovi:

Dr. Lončar, (s. r.)
N. Petrović, (s. r.)
Uroš Lomović, (s. r.)
Bor. J. Popović, (s. r.)
Dr. Mažuranić, (s. r.)
Dušan Vasiljević, (s. r.)

Potpredsednik dr. **Ivan Ribar:** Želi li tko govoriti na ovaj izvještaj? (Nitko se ne javlja.) Za riječ se nitko prijavio nije, stoga pitam Narodno Predstavništvo, da li prima ovo izvješće? (**Prima. — Ne prima.**) Ona gospoda, koja su za to da se taj izvještaj primi, neka ostanu sjediti, a ona gospoda koja su za to da se to izvješće ne primi, neka izvole ustati. (Ustaje manjina.) Ovo je izvješće prema tome primljeno.

Molim gospodina referenta da dalje čita izvještaj odbora od 11. maja o. g.

Sekretar dr. **Henrik Krizman** (čita):

Verifikacioni Odbor Narodnog Predstavništva.

Narodnom Predstavništvu.

Naš poslanik iz Bosne dr. Vaso Glušac, čiji je mandat zaključkom Narodnog Predstavništva od aprila 1919. proglašen neospornim predao je ostavku od 21. marta 1919. broj 708.

Glasom uverenja od 5. aprila 1919. broj 1189 pod ./. izdanog po Narodnom Vijeću za Bosnu i Hercegovinu njegovim je zamjenikom dr. Radoje Jovanović iz Beograda.

Pošto je ovo uverenje izdano po nadležnom telu i pošto protiv toga izbora nije uložena nikakova žalba to Verifikacioni Odbor predlaže da se mandat dra. Radoja Jovanovića proglasi neospornim.

U Beogradu, dne 11. maja 1919.

Krizman, (s. r.)
Sekretar:

D. Pečić s. r.
Predsednik:

Članovi:

Dr. Dragutin Lončar, (s. r.)
Dr. Milutin Mažuranić, (s. r.)
Uroš Lomović, (s. r.) (odvaja se);
Bor. J. Popović, (s. r.)

Potpredsednik dr. **Ivan Ribar:** Kod ovog izvještaja ima gospodin Lomović odvojeno mišljenje. Riječ ima gospodin Lomović.

Uroš Lomović: Da bi se moglo diskutovati o tom punomoćiju, predlažem, da se izdvoji taj mandat u grupu osporenih mandata, pa da se o njemu rešava docnije. Za taj predlog tražim 10 poslanika. (Ustaje 10 poslanika.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima dr. Čorović.

Dr. Vladimir Čorović: Mislim, da nema nikakvog razloga, da se mandat gospodina Jovanovića izdvaja, jer je i onako sam za se, ni da se proglasi osporenim, pa s toga predlažem, da se odmah pristupi rešavanju o njegovom mandatu. Molim 10 poslanika, da me pomognu u ovom predlogu. (Ustaje 10 poslanika.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima gospodin Pečić.

Dragutin Pečić: Napravljena je jedna zabuna. Odvajanje mandata pojedinih poslanika ima mesta samo onda, kad se u grupi predlaže veći broj za proglašenje neosporenim, a pojedini mandat se izdvaja. Medjutim ovaj put podnesen je zaseban izveštaj samo o mandatu gospodina Jovanovića. Prema tome samo onde, gde je reč o dva ili više mandata može se jedan odvojiti, a gde je samo jedan, nema ništa da se odvaja. Predlogu gospodina Lomovića, da se mandat gospodina Jovanovića odvoji nema mesta za to, što nema odakle i iz čega da se odvoji. O mandatu gospodina Jovanovića ima zasebna tačka, i o toj tački ima da se govori i zatim ina da se glasa i ništa više.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima gospodin Lomović.

Uroš Lomović: Netačna je tvrdnja gospodina Pečića. Imá grupa osporenih, i grupa nespornih mandata. Ja tražim, da se ovaj mandat unese u grupu osporenih mandata, i da se o njemu docnije raspravlja. U ostalom, ako Skupština misli, da treba da se danas rešava o tom mandatu, ja ne pravim od toga pitanje, ja ću onda danas izneti moje razloge, zbog kojih sam stavio moj predlog.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima gospodin poslanik Nikodije Miletić.

Nikodije Miletić: Ja mislim, da diskusije o ovom ne može ni biti za to, što određuje poslovnik, da čim 10 poslanika zatraži, da se o jednom mandatu zasebno rešava, on se mora odvojiti, (Uzvici čudjenja) i o njemu zasebno rešavati.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima gospodin poslanik Timotijević.

Kosta Timotijević: Gospodo, ništa tugaljivijega nema za Predstavništvo, nego verifikacija punomoćstva. Tu se rešava o drugovima u našoj sredini. Gospodin Lomović kao član jednog odora čudi me, da nije znao, da napravi razliku izmedju verifikacije puno-

moćstava poslanika, koji dolaze sa izbora i poslanika, koji automatski dolaze na mesto drugoga, koji je dao ostavku. Gospodo, po zakonu, koji danas mora nas vezivati, kad verifikacioni odbor dobije izveštaj, da je jedan narodni poslanik umro, ili da je dao ostavku, da se jedno mesto u opšte upraznilo, onda se po izbornom zakonu zamenik automatski poziva, i verifikacioni odbor iznosi to pred Skupštinu. To se samo saopštava i bez debate prima, jer tu ne može biti reči, da je pravilno izabran onaj, koji je dao ostavku, a da nije pravilno izabran onaj, koji ima da ga zameni. Dakle o pravilnosti tu ne može biti reči, nego eventualno o ličnim rekvizitima, a takav se jedan nedostatak može uvek izneti pred Skupštinu. Ako gospodin Jovanović nema propisani broj godina, i nema po zakonu uslova, da bude narodni poslanik, o tom može biti reč i danas. Ako bi neko znao, da iznese pred drugove u parlamentu, da gospodin, koji ima da dodje na mesto narodnog poslanika, koji je dao ostavku, nema ličnih svojstava, da udje u parlament, neka to odmah iznese, to mi odmah možemo rešiti. Dakle izdvajanju ovde nema mesta, a ako ima kakvih ličnih pitanja, neka se iznesu. Inače mi ne možemo o ovoj stvari raspravljati.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima gospodin poslanik Lomović.

Uroš Lomović: Ja sad ne znam, da li ćemo debatovati o ovom mandatu ili ne, odnosno je li moj predlog usvojen ili ne. Ako je moj predlog usvojen, onda ću govoriti kad dodje ovaj mandat u raspravu, s kojih razloga tražim, da se taj mandat proglasi osporenim. Ja sam baš stoga razloga i tražio, da se odvoji rešavanje o mandatu gospodina Jovanovića, što on nije iz Bosne, nego iz Beograda, a tamo se kaže, Bosna bira toliko i toliko poslanika, a gospodin nije iz Bosne.

Treće, što njemu nije izdalo mandat Narodno Veće u Sarajevu, nego mu je mandat izdat u Beogradu, a potpisao ga je ministar unutrašnjih dela; a zna se, da policija ne može da izdaje punomoćja poslanicima (Žagor. To nije potpisao ministar unutrašnjih dela, nego potpredsednik Narodnog Veća Pribićević). S tih razloga, dakle, ja sam se razložno, a bez ikakve uvrede za gospodina Jovanovića, izdvojio i tražio u svome odvojenom mišljenju, da se njegov mandat metne u grupu osporenih mandata, pa da se o njemu rešava kad se bude rešavalo i o ostalim mandatima te vrste. Hteo sam, dakle, da se danas rešavaju samo čisti neosporeni mandati, a da se o osporenim mandatima rešava odvojeno. Glavna je stvar, da ovde ina uslova koje gospodin ne ispunjava i sa tih razloga, ja sam i izdvojio svoje mišljenje.

Izvestilac dr. Henrik Krizman: Nema nikakvih razloga za izdvajanje ovoga mandata, jer izveštaj od 11. maja 1919. godine koji govori o mandatu gospodina Radoja Jovanovića, stavljen je kao jedna tačka da

našnjega dnevnoga reda. Ovaj mandat ima posebno da se rešava, i on nije sastavni dio jednog velikog izveštaja u kome bi bile dve grupe mandata, jedna grupa osporenih, a druga neosporenih, pa da se prema tome izdvajaju i zasebno rešavaju. Na opasku gospodina Lomovića imam da izjavim ovo: da je Verifikacioni Odbor tačno izvideo sva akta, koja su se ticala ostavke Vase Glušca, kao i punomoćje gospodina dra. Radoja Jovanovića. To punomoćje gospodina Radoja Jovanovića glasi ovako: (čita)

»Uverenje:

Narodno Veće u Sarajevu potvrđuje, da se na mesto poslanika gospodina Vase Glušca izašilje u Narodno Predstavništvo gospodin Radoje Jovanović iz Beograda, kao njegov zamenik.

Sekretar, Predsednik Narodnog Veća
Dr. Čorović« Gligorije Jeftanović«

Dalje:

Predsedništvu Narodnog Predstavništva Srba, Hrvata i Slovenaca, potpis gospodina dra. Korošeca i gospodina Pribičevića.

Ovo je uverenje video gospodin Lomović u Verifikacionom Odboru; zato nije ustvrdio istinu, kad kaže, da se tamo nalazi samo potpis ministra Pribičevića, nego se nalazi i potpis predsedništva Narodnog Veća za Bosnu i Hercegovinu, i potpis Predsedništva Narodnog Veća iz Zagreba, — dakle onih nadležnih vlasti, koje su imale prava da odluče tko će biti poslanik, a tko zamenik.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. Mika Radivojević.

Mika Radivojević: Gospodo, ovo je pitanje jedno od najjasnijih pitanja koje ima skupština u pogledu mandata da rešava. Reč je ovde o jednom poslaniku, čije je punomoćstvo već posrednim putem, verifikirano preko onoga poslanika, na čije je mesto ovaj došao. Narodno Predstavništvo rešavajući taj prvi mandat, ono je u isto vreme rešilo i samu suštinu mandata g. Jovanovića. Stoga je dakle, gospodo, stvar u suštini verifikacije potpuno rešena, te sa te strane nemamo šta diskutovati. Drugo je pitanje, da li se može predlog g. Lomovića primiti i mandat g. Jovanovića izdvojiti. Apsolutno ne može, jer on je sam za sebe, i nema se iz čega izdvajati. Treća stvar, koja bi se mogla pojaviti, to su lična svojstva g. Jovanovića. I ako ih g. Jovanović nema, ona se mogu pretresati, ne samo sada, nego uvek, kad se pokrene pitanje o tome, i kad se pojave takva pitanja kao i za svakoga drugog narodnog poslanika.

Dakle, gospodo, stvar je jasna. Izbor g. Jovanovića ne može se izdvojiti, o njemu se mora danas diskutovati; izbor je pravilan i ja molim Narodno Predstavništvo da ga izvoli osnažiti.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč Uroš Lomović.

Uroš Lomović: Ja odustajem od moga predloga; molio sam da mi se da reč da obrazložim moj predlog (žagor.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Posluš, gospodo, jer i ja ništa ne razumem govornika.

Uroš Lomović: G. Jovanović nije se kandidovao tamo, zato ne može biti poslanik. Jer kad bi bilo tako da kandidati mogu biti i oni koji nisu otuda, onda bi se i mnogi drugi iz Beograda i drugih krajeva prijavili da predstavljaju ovde Bosnu i Hercegovinu. U tom slučaju nebi videli samo g. Jovanovića nego i mnoge druge. I kad taj razlog stoji da nemože biti izabran kao poslanik, i kad se iz akta u ver. odboru nigde ne vidi da je Narodno Veće njega — Jovanovića odredilo za zamenika Glušcu, onda on ne može biti ovde kao poslanik koji dolazi na mesto Vase Glušca. Ja sam tražio u odboru da se izvidi dali je on odredjen za zamenika Glušcu ili ne, pošto se to iz punomoćstva koje je aktima priloženo tačno ne može da vidi. Gospoda članovi Narodnog Veća proglašuju ovoga g. Jovanovića za zamenika, a mi imamo razloga da sumnjamo da je on kao zamenik naimenovan od Narodnog Veća, — nego je to naimenovanje učinjeno iz drugih razloga, i sa druge strane, a kako je do toga došlo neka objasne gospoda koja su mu potpisala punomoćje. Prema tome, kad je stvar u sumnji treba i sam g. Jovanović da se izjasni dali je on od Narodnog Veća bio odredjen za zamenika Vasi Glušcu? Ima još jedan drugi razlog za koga nemože da se primi punomoćje g. Jovanovića kao izpravno, a taj je razlog u tome, što je trebao potpis g. Pribičevića da izostane sa njegovog punomoćstva. To nije ni demokratski ni savremeno. Sa tih razloga, gospodo, ja sam tražio da se mandat g. Jovanovića poništi i da se traži pravi zamenik g. Glušca.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. ministar unutrašnjih dela.

Ministar unutrašnjih dela Svetozar Pribičević: Gospodo narodni poslanici, ja mislim da je narodni poslanik g. Uroš Lomović u velikoj zabludi, jer dotični akt nisam potpisao kao ministar unutrašnjih dela nego kao potpredsednik Narodnog Veća. Ja sam taj akt potpisao u svojstvu, kao što rekoh potpredsednika Narodnog Veća, a ne u svojstvu Ministra Unutrašnjih dela. Dakle kao predstavnik onoga tela koje je imalo prava da designira poslanike u ovo Narodno Predstavništvo.

Ja sam potpisao punomoćija ne samo g. Radoju Jovanoviću, nego svoj gospodi koja ovde sede iz odonosnih krajeva, i potpisao sam g. Žarku Miladinoviću (žagor), potpisao sam i g. Milanu Nedeljkoviću, potpisao sam svima članovima, narodnim predstavnicima

koji su izabrani sa teritorija Hrvatske, Slavonije, Bosne, Hercegovine, Dalmacije i Slovenačke. Šta više potpisao sam i svoje redjeno punomoćije i punomoćije g. dr. Korošeca.

To sam imao da odgovorim na primedbu g. Lomovića.

Što se tiče samoga načina izbora, imam da kažem takodje nekoliko reči jer sam u tu stvar upućen kao potpredsednik Narodnoga Veća. Narodno Veće nije individualno biralo poslanike nego je podelilo mandate prema stranačkom sporazumu medju stranke, a prepustilo je strankama da designiraju dotične narodne poslanike i onda je predsedništvo to designiranje samo verificiralo.

Tako stoji stvar. I, kad tako stvar stoji, onda ne može biti nikakve sumnje o valjanosti toga designiranja.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. Dimitrije Mašić.

Dimitrije Mašić: Molim Vas, gospodo, ja mislim, da se ispoljava ona partijska politička rasprava u ovome svetome domu, i smatram da tome nije bilo ovde mesta: prepiranju o partijskom sporazumu političkih grupa. Ovde ne može da bude pogodbe. Ovde ima da se tretira čisto pitanje koje Narodna Skupština na osnovu priznatih zakona i uredaba ima da reši. Ja nisam bio prisutan sednicama kad je verificiran mandat ovoga poslanika, koji je dao ostavku. Neznam šta je bilo, ali sam čuo da u Bosni Veće nije biralo poslanike. Ako to stoji da Veće nije biralo zamenike niko ne može nekoga oglasiti za zamenika, pa ni gospodina Jovanovića.

Ja molim gospodina izvestioca da se izjasni, da li je gospodin Jovanović biran kao zamenik. Pored toga nastaje pitanje ko je uvažio ostavku? Meni izgleda ovo da poslanik Vasa Glušac prenosu svoje pravo i daje ga drugome. To on, mislim, nema pravo. Ja smatram da je ostavka trebala da se uvaži od strane ove Skupštine, i ako Skupština uvaži, tek onda može da se istakne pitanje o kandidaciji drugoga.

Ako je gosp. Jovanović Narodnim Većem određjen za zamenika, za zastupnika, onda tek Narodna Skupština treba da vodi računa o tome, da li on može biti poslanik, ali ako on nije određjen za zastupnika Narodnim Većem, onda se ne može ni voditi debata o tome. To sam imao da kažem. Molim g. izvestioca da kaže, da li je g. Jovanović određjen za zastupnika Narodnim Većem; i ko je gosp. poslaniku Glušcu uvažio ostavku?

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. Nikodije Miletić.

Nikodije Miletić: Ja ću se kod ovoga pitanja zadržati na njegovoj materijalnoj strani i pored toga dodirnuću izvesne formalnosti, koje su trebale da se ispune.

Gospodin Ministar kazao nam je, braneći ovde potpis koji je stavio na tome punomoćju, da je on bio potpredsednik Narodnog Veća tamošnjeg. Ja sam ga zamolio, da nam kaže da li je on bio u dejstvu Ministar ili ne, kad je taj akt punomoćija potpisao. Ja taj odgovor nisam dobio. (Smeh.) Ajde, gospodo, izvolite ismejte se, ja mogu pričekati. Žalostno je priznanje, gospodo, da dotični poslanik nije izbran od Narodnog Veća, nego po nekom budžaklijskom sporazumu, koji nema nigde oslonca u zakonu, ni u pravu, ni u praktici, nigde. (Glasovi: Tako je! Graja) Ako su ta Narodna Veća priznata u ovo sadašnje prelazno vreme da mogu rešavati narodne stvari, onda sve, a naročito ovakve stvari: izbori poslanika za Narodno Predstavništvo, morali su da prodju kroz ta Narodna Veća. Gospodin priznaje, da taj izbor ne samo nije bio tako rešen, već da nije ni rešavan jednovremeno sa ostalim izborima, i onda, gospodo, ne može biti ni govora o tome, da li je on pravilan ili ne, jer samim tim priznanjem on mora da otpadne. Narodno Veće je taj činilac, koji treba da bira poslanike za Narodnu Skupštinu ovde, a ne partijske gemile van veća. A ako je zasnovan princip medju partijama da se sporazumno radi, i da sporazumno udju u Skupštinu poslanici iz svih stranaka, taj je princip trebao da se izvede pre rešenja izbora poslanika u Veću. To je moglo, gospodo, samo tako da prodje, da se partije predhodno sporazumu, i da onda u Skupštini to svoje mišljenje sprovedu, a ne mimo Skupštine. Jer ako bi se stavili na ovo drugo gledište, onda svaka partija može sebi uvek sa ulice da naimenuje predstavnike, i da ih šalje u Narodno Predstavništvo, da je zastupaju kao mandatori narodni. Narodno je Veće tu bilo, ono je biralo, i ono je jedino bilo nadležno, da bira poslanike, a ne sporazumni partijski, koje ne priznaje ni ustav, ni naš izborni zakon, a sumnjam i vaš koji je bio za ove izbore.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. dr. Miladinović.

Dr. Žarko Miladinović: Gospodin Ministar Unutrašnjih Dela pomenuo je u svom govoru i mene, i kazao da je potpisao i moj mandat. Gospodo, i ako sam član Središnjeg Odbora nisam imao tu sreću, da budem pozvat u sednicu, pa da vidim i dam svoj prigovor, da se gosp. Pribičević ne potpisuje na moj mandat. Ja znam, koliko sam čuo, da je moj izbor u Središnjem Odboru potpisao pored Pribičevića i dr. Pavelić, i smatrao sam, da kad je dr. Pavelić potpisao, da je to dovoljno, i da sam ja time legalno izabran. Pavelić je potpredsednik, a na istom je potpisao i g. Korošec iako nije bio prisutan tu.

Ja hoću ovo da kažem, da je mene pitao g. Pribičević, ja bih mu kazao, da ne potpisuje. U ostalom, gospodo, ako mislite da sve ovo nije dobro, i da nismo

pravilno izabrani, hajdemote na izbore, ja ću prvi sa vama zajedno. (Čuje se: I u Rumi?) Da i u Rumi i na svakom drugom mestu.

Polpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. ministar unutrašnjih dela, Svetozar Pribićević.

Ministar unutrašnjih dela Svetozar Pribićević: Gospodo poslanici, radi objašnjenja ove stvari potrebno je, da kažem još nekoliko napomena.

G. poslanik Nikodije Miletić izvoleo je prigovoriti načinu izbora, kako ga je vršilo Narodno Veće. Ja mislim, da je tome bilo mesta onda, kad su se verificirali mandati svih poslanika, koje je Narodno Veće izaslalo, a da tome mesto nije sada; jer jedno-glasnim zaključkom ove kuće, jednoglasnim zaključkom ovog Narodnog Predstavništva, overovljeni su svi mandati poslanika Narodnog Veća. Narodno Veće, kao što sam pre konstatovao, nije individualno vršilo te izbore, nego se je postavilo na gledište, da se izbori imaju izvršiti sporazumom među strankama i prepustilo je svojim zaključkom strankama, da stranke designiraju poslanike, i ovlastilo je predsedništvo Narodnoga Veća da izda punomoćije tim designiranim predstavnicima stranaka. To je isto tako kao da je Narodno Veće vršilo te izbore. (Čuje se: Nije isto.) Sasvim je isto, jer je Narodno Veće bilo merodavno da odluči, kako će se ti izbori izvršiti. Ako je u Narodno Predstavništvo na taj način poslat kogod, koji nije simpatičan gospodinu Miletiću, ma sa kojih razloga, ako je ko izabran tako na »budžaklijski« način, onda su, gospodo, na takav način izabrani i poslanici, koji pripadaju njegovoj grupi, a to su g. dr. Žarbo Miladinović i Milan Nedeljković. Jer i g. Miladinović i g. Nedeljković nisu Narodnim Većem individualno birani, nego je Narodno Veće akceptiralo designiranje, koje je izvršila radikalna stranka, a predsedništvo Narodnoga Veća samo je izdalo punomoćije i gospodinu Miladinoviću i g. Nedeljkoviću, koji su na »budžaklijski« način prema izrazu g. Miletića izabrani. (Graja.)

Molim Vas, gospodo poslanici, na jednak način kako su birani predstavnici, koje je izaslalo Narodno Veće, na jednak način birani su i zamениci. Kao god što je postojao kod izbora narodnih poslanika sporazum među strankama, odnosno kao god što je poštovan način da stranke imaju da designiraju svoje predstavnike, a Narodno Veće da ih kao takve akceptira, isti način je primenjen i kod designiranja zamениka. Narodno Veće je taj način usvojilo i tako designirane zamениke akceptiralo.

To je na primedbu gospodina Miletića. Ako ne valja način, kojim je izabran g. dr. Jovanović kao zamениk, onda ne valja ni način, na koji su izabrani svi poslanici iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slavonije i Slovenačke, te prema tome ni jedan od tih mandata ne bi bio valjan. A da se danas, s obzirom

na situaciju, u kojoj se nalazimo, polazi sa toga stanovišta, da nijedan od naših mandata nije valjan, mislim da to ne će biti ni u interesu same one misli, kojoj služi g. Miletić i koji takvo stanovište danas ovde brani.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Reč ima narodni poslanik Nikodije Miletić.

Nikodije Miletić: Gospodin Ministar Unutrašnjih Dela bio je ljubazan da napravi jednu aluziju na moj govor i kazao je kako ja ne simpatišem izvesne poslove. Ja heću prvo na to da se zadržim. Nije ovde, gospodo, pitanje o simpatijama i ne simpatijama nego je ovde pitanje kako je načelo izbora provedeno. Ja molim gospd. Ministra Unutarnjih Dela da take prigovore u buduće na mene ne upućuje. Nikad ja nisam s toga gledišta govorio o načelnim pitanjima pa i sad nisam tako govorio. Ako je reč o simpatijama ja ne mogu govoriti ni za ni protiv, pošto dobitno lice ne poznajem.

Za mene je važne, kao što sam malo čas napomenuo, a što ću opet ponoviti, načelo izborno, kako je ono ovde provedeno. Kad gospoda nalaze a naročito gospod. Pribićević, da ne bi trebalo, u interesu opšte stvari razgovarati o tome, onda nisu smela ni dopustiti da do toga razgovora dođe. Mi smo izazvani da učinimo tu primedbu, prostim kaprisom s vaše strane, da se to pitanje odmah reši a moglo je bez ovoga da bude, da ste vi, gospodo, primili predlog da se odloži ovaj izbor dok se ne izvidi ova stvar ili se ne objasni u međustranačkom sporazumu, pa da ovde to ne izlazi.

Ne treba ni to da nam dobacujete da smo mi povod za ovake rasprave u skupštini, koje zbilja — i ja se u tome slažem sa gospodinom Pribićevićem — ne treba sada, u ovo doba potrzati.

Što se tiče primedbe koju su učinila gospoda iz klupe sedeća, i ne javljajući se za reč, a to su g. Pečić i g. Marković, da sam ja i svi drugi poslanici iz Srbije na ovaj način izabrani, ja to odbijam od sebe i od svih naših drugova.

Mi smo imali parlament koji je izvršio izbor za ovo Narodno Predstavništvo. Svi predhodni, međustranački radovi bili su pre rešenja parlamenta, ali je parlament u svojoj zvaničnoj objavljenoj sednici izvršio izbor. Nije to sve jedno isto, kao što reče gospodin Pribićević, bilo ovako ili onako, kako je izbor G. Jovanovića izvršen. Drugo je kad se sprovodi izbor kroz jedno telo, koje je bilo narodno predstavništvo u to doba, a drugo je kad se u klubovima donose rešenja i tamo imenuju poslanici pa ta rešenja treba da budu obavezna za Narodno Predstavništvo. kao što je ovaj slučaj. To nemože da bude nikad jedno isto i ja sam u osnovi protiv takovog reda. Zbog toga ću i glasati da se poništi izbor ovog gospodina koji nije dokumentovan od strane tamošnjeg narodnog

veća, koje je onda bilo, i u ono doba trebalo to da izvrši, a ne posle njegovog prestanka da se na ovaj način naimenuju narodni poslanici.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima riječ narodni poslanik g. dr. Nježić.

Dr. Živko Nježić: Dopustite mi, gospodo, da kažem nekoliko riječi.

Pri verificiranju mandata gospodina Radoja Jovanovića, prigovara se načinu biranja, zatim se kaže, da on nije bio zamenik i naposljetku se veli: njegov mandat treba da se poništi radi toga, što on nije iz Bosne.

Gospodin Ministar unutrašnjih dela Pribičević objasnio je kako su tekli izbori u Bosni, i ja nemam razloga, da se na tu stvar više osvrćem. Hoću da kažem samo to, da je g. Radoje Jovanović dobio isto ono punomoćije od Narodnog Vijeća, kakvo sam dobio i ja, i kakvo su dobili svi oni, koji su živeli do sada izvan granica Kraljevine Srbije. Njegovo punomoćije ni za dlaku se ne razlikuje od naših, i prema tome, posve je neopravdan prigovor g. Nikodija Miletića, kad kaže, da izbor g. Radoja Jovanovića nije dokumentovan.

Mi, koji smo došli ovdje u prvoj grupi, u koju nije došao g. Radoje Jovanović, poneli smo punomoćija Narodnog Vijeća, potpisana po predsedniku i sekretaru. To isto punomoćije predao je ovdje i g. Radoje Jovanović. Sem toga, imali smo uverenja Narodnog Vijeća za sve krajeve, koji su pripadali do sada bivšoj Austriji, a koja su uverenja potpisivali potpredsednici Narodnog Vijeća. To uverenje poneli smo mi; to uverenje nosi sa sobom i g. Radoje Jovanović. Isti dakle princip, koji je u ovo Narodno Predstavništvo doveo nas, taj isti princip doveo je ovamo i g. Radoja Jovanovića. Sad je samo pitanje: Ima li prigovora tom izboru sa strane? Ako bi bilo prigovora sa strane, onda bi to bila druga stvar. Toga nema, i prema tome nema nikakva razloga, da se ne overi mandat g. Radoja Jovanovića.

U ostalom ovaj prigovor, ma da neopravdan, zaslužuje pažnju; on je uza svu neopravdanost ozbiljan i na njega se valja ozbiljno osvrnuti. Ali, dopustite mi, gospodo, da kažem, da je drugi prigovor, prigovor, što g. Radoja Jovanović nije iz Bosne, a nosi mandat iz Bosne, — potpuno neozbiljan. Kad bismo radili o svojim privatnim poslovima, taj bi prigovor bio smještan, ali, gospodo, kad se radi o opšte narodnim poslovima, on je žalostan, žalostan, gospodo.

G. Radoje Jovanović pripada bosanskoj partiji radikalno-demokratsko-naprednjačkoj, koja je ušla u sastav demokratske stranke. Kad je radikalno-demokratsko-naprednjačka grupa pozvana od strane Narodnog Vijeća u Sarajevu da istavi svoje kandidate za Narodno Predstavništvo ona se je pozivu odazvala i svoje kandidate naznačila, a vi ćete gospodo iz krajnih skamija dopustiti, da je ona bila slobodna i ničim nevezana, da istakne kandidate u ovo predstavničko

tijelo bez obzira na to, da li oni žive u jednom, ili u drugom dijelu naše zemlje, da li su se slučajno rodili s'ovu ili s'onu stranu granica, koje su nas dijelile. Radikalno-demokratska napredna grupa koju sam imao čast predstavljati mogla je slobodno i mirne duše poslati koga je htela, i odkale je htela već radi toga, što je u njenom programu bilo nečega, čega izgleda da nema u programu onih koji tome prigovaraju, a to je da jedan put medju nam brišu granice, da se brišu oni zidovi koji su nas do sada delili (Uzvici na levicu: tako je! pljeskanje).

I vidite, kada je grupa, kojoj pripadam, naznačila za ovo Predstavništvo kao svoga člana jednoga, koji je iz Srbije, ona je time, po mome dubokom uverenju, učinila jedan gest za kojim treba da se povedemo svi, i da se sve više ne razgraničavamo po provincijama, nego da tražimo prijatelje narodne bez obzira na to gde žive, i gde se eventualno po službi nalaze (na levicu pljeskanje, žagor na desnici).

Nik. Miletić: Kako je mogao ograničenje da potpiše?

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Gospodine poslanice Miletiću, vi nemate reč (žagor.)

Dr. Živko Nježić: Još jedno gospodo. Ako se uvaži da se po istim principima postupalo pri izboru g. Radoja Jovanovića, kao i pri izboru nas, čiji ste izbor već verificovali, i to verificovali jednoglasno, onda pri verificovanju ovoga mandata treba postupati takodje jednoglasno i mandat g. Radoja Jovanovića jednoglasno i overoviti. I kada je Narodno Veće u Sarajevu i potpredsednici Narodnog Veća, koji su njegovo punomoćije podpisali, znali da je g. Radoje Jovanović Srbijanac, da je iz Beograda, i kad oni tome nisu našli prigovora, nego su, uza sve to punomoćstvo podpisali njegovo, onda, gospodo, ja mislim da vi nemate prava stavljati prigovor, naročito vi, koji stojite od ovoga pitanja odveć daleko, i vi, koje u ovom pitanju ne rukovodi ništa drugo nego partijska strast (na levicu pljeskanje i uzvici: Tako je!), partijska strast kojoj ovde ne bi smelo da bude mesta.

Ja sam, gospodo, svršio svoj govor.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč g. Uroš Lomović na ličnu primedbu.

Uroš Lomović: Gospodo, na prednju reč narodnog poslanika meni je čast izjaviti ovo. Daleko sam od toga bio, da i ja ne delim to gledište da može biti izabran iz sviju krajeva jedan poslanik za narodnog poslanika, i u jednom i drugom kraju, ali, gospodo, to može biti onda kad bude izborni zakon dozvolio i kad bude nov Ustav donešen. Danas u ovom provizoriumu naročito se to traži, da krajevi budu zastupani, i onaj navod koji je ovde izneo sa patosom g. narodni poslanik, da je to jedan žalostan fakt, kako to da iz Srbije ne može biti izabran jedan poslanik za Bosnu, onda za taj navod, i za tu njegovu reč, iz-

raženu vatreno, neka se obrati gosp. potpredsjedniku svoga kluba g. Pribićeviću i celoj vladi zato, što su kazali da za Južnu Srbiju ne može biti niko izabran, nego onaj koji je rođen u Južnoj Srbiji. Neka g. poslanik postavi to pitanje g. Pribićeviću i vladi.

Prema tome odbijam od sebe da sam ja taj, koji ne dozvoljavam da se može ostaviti šire pravo narodu, da može birati koga hoće za poslanika, ali kad to bude u izbornom zakonu i u Ustavu. Ali kad je vlada izdala jedan raspis koji zamenjuje privremeno izborni zakon, da samo Narodno Veće i Narodna Skupština mogu delegirati poslanike u Skupštinu, onda gospodin Radoje Jovanović kad nije bio član Narodnog Veća nije mogao doći.

Vi mislite, gospodo, da je samo jedin Rade Jovanović, koji bi mogao biti izabran za Bosnu za narodnog poslanika, ima ih i drugih, koji bi taj gest učinili, kad bi im bilo dozvoljeno. (Žagor.) Odbijajući od sebe prekor da sam uskog pogleda, ja smatram, da je gospodin Jovanović ovde došao kao jedan poslanik, koga niko nije odredio, već njegova tri druga i prijatelja. Ja smatram, da verifikacioni odbor nije izvideo: ko je zamenik Vase Glušca, i to je pitanje koje se mora apsolutno da rasčisti, jer taj zamenik odredjen Vasi Glušcu nije se izjavio, prima li se izbora, ili ne. Za to sam tražio, da se izbor Vase Glušca poništi. Kao što sam predložio. (Žagor na ljevici.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Molim, gospodo, k poslu. Molim lepo gospodu narodne poslanike, da se umire i slušaju, svaki će dobiti reč. Ima reč gospodin Ministar Unutrašnjih Dela.

Ministar unutrašnjih dela Svetozar Pribićević: Gospodo poslanici, povodom jedne primetbe gospodina poslanika Lomovića i jedne primetbe gospodina poslanika Miletića, moram opet reći nekoliko reči. Oni su prigovorili da se nepravilno sa naše strane postupalo u stvari izbora, naročito su mene apostrofirali i kazali da isti princip nije primenjen za Staru Srbiju i Makedoniju. Gospodo, znate dobro što se tiče stare Srbije i Makedonije da raspis nije moj lični akt, nego akt kraljevske vlade, u kojoj su i radikal zastupani i da vladu vodi gospodin ministar predsednik, šef kabineta koji je jedan član te stranke. Dakle gospoda nemaju prava što za to mene apostrofiraju (Žagor. — *Uroš Lomović:* Ja sam kazao: Cela vlada ne samo vi.) jer to nije lični akt ministra unutrašnjih dela, nego akt cele vlade (*Uroš Lomović:* Tako je, ja sam tako i kazao), a međutim gospoda, koja imaju obzira na diplomatsko političke razloge, lako će shvatiti, koji su motivi rukovodili kraljevsku vladu, da je takav akt uputila i kakvim je prigovorima sa strane našeg narodnog neprijatelja vlada htela izbeći, kada je baš u južnoj Srbiji htela da primeni to načelo, ali da je kraljevska vlada u tome bila desavuisana ne bi ona mogla po mom mišljenju ništa protivu toga imati i nebi tome mogla nikakav prigovor da stavi, jer time se nije sa strane kraljevske vlade po mome mišljenju.

kako ja shvatam odnosni akt, ništa imperativno htelo da odredi.

Ja mislim da sam dovoljno kazao i da me gospoda mogu razumeti u toj stvari.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč gospodin poslanik Rista Trajković. (Žagor.)

Rista Trajković: Molim vas, gospodo, dopustite mi, da govorim. (Žagor.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Molim vas lepo, gospodo, izvolite čuti gospodina poslanika; gospodin je poslanik prvi poslanik iz Makedonije, koji sada uzima reč

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč Rista Trajković.

Rista Trajković: Prvi put uzimam reč da govorim kao narodni poslanik iz južnih krajeva u novom parlamentu ujedinjenog Kraljevstva sa uverenjem, da ću postići ono za šta sam se rodio i borio. Ali na žalost konstatovao sam jednu stvar neparlamentarnu, što držim da je za stare parlamentarce štetno da se zbog jedne sitnice toliko sa žestinom govori. Došao sam kao poslanik ovde da uradimo ono što svi želimo, da stvorimo državu troimenoga naroda pod skiptrom Kralja Petra I. Na sednici narodnoga predstavništva revnosno sam pratio govore raznih poslanika i došao sam do uverenja da eksponiranje partije vide neku propast, a međutim stvar se tiče jedne sitničarske radnje, a ostavljamo na stranu akutna pitanja od čega zavisi održanje naše države. Verifikacioni odbor kao kompetentno telo našao je da je izbor Radovana Jovanovića uredan i ispravan, i došlo je do glasanja. Od jedanput to ne godi nekome, stvaraju se taki razgovori koji me izazivaju da i ja govorim kao novi poslanik. Što se tiče samoga mandata Radovana Jovanovića, dali je on ispravan, o tome neću govoriti.

Odnosno izbora za staru Srbiju i Makedoniju, i ako je učinjena nepravda, ali ipak zadovoljeni smo time, što smo zastupljeni u narodnom predstavništvu, i što ćemo svoju dužnost vršiti kako najbolje znamo i umemo. Ali molim Vas, gospodo, da se prestane sa eksponiranim interesima, jer najpre treba našu državu da podignemo. (Živo odobravanje i pljeskanje.)

To sam imao da kažem. Zadržavajuć pravo da drugom prilikom govorim o drugim stvarima.

Svetozar Đorđević: Ja mislim, gospodo, da je skupština dovoljno obavestena, i zato činim predlog da se diskusija završi i pristupimo glasanju.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Gospodin Đorđević predlaže da se diskusija završi. Do sada su se prijavili za reč: gospodin Ilija Ilić, gospodin Roknić i gospodin Trifunović i ovim poslanicima se mora dozvoliti govor. Prima li skupština da se po predlogu gospodina Đorđevića zaključi lista govornika? (Prima se.)

Ima reč gospodin Hlija Ilić.

Hlija Ilić: Gospodo narodni poslanici! Parlamentarna praksa poznaje dva načina izbora, a to je neposredni i posredni izbor. Neposrednim izborom, ko što propisuje naš Ustav, formira se narodna volja. Ali u tim prilikama taj način nije mogao kao najsavršeniji biti upotrebljen, nego je upotrebljen drugi, i to posredno biranje. Tako je srpska Narodna Skupština delegirala 80 poslanika za Privremeno Narodno Predstavništvo, a isto su tako i ostali izborni kolegiji, Narodna Veća učinila. Ako je dakle gospodina Jovanovića izabran od Narodnoga Veća kao zamenik poslanika, ili poslanik, može ostati narodni poslanik, ali ako nije izabran od Narodnoga Veća, ne može biti narodni poslanik. S takovim dokumentom o izboru u Narodnom Veću njegov bi izbor bio pravilan, i za to treba da pokažete takav dokument. Medjutim ovde je punomoćje dato doelnije na nepravilan način, od lica, koje nije bilo kompetentno. Postoji i stranački sporazum, ali ti partijski sporazumi vršili su se u klubovima, ali u Skupštini mora da bude jednodušna volja naroda izražena. Ako su gospoda demokrate vršili kakav stranački sporazum, taj je morao da izadje pred Narodnu Skupštinu, a nikako da se međusobno sporazume, pak da onda izglasaju na knažno odobrenje.

Ja neću da se stavim na to usko gledište, na gledište provincijalno i plemensko da onaj, ko i nije iz onoga okruga ili provincije ne može da bude narodni poslanik. Ja se postavljm na široko gledište, da svaki državljanin iz naše države može biti poslanik, ma komu okrugu pripadao. Stoga gledišta nikada neću da insistiram na tom, da mandat gospodina Jovanovića poništi, ali insistiram na tom radi toga, jer on nije izabran na način, kako je bilo propisano, posrednim načinom od kolegija, koje je nadležno bilo da to učini.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč gospodin dr. Roknić.

Dr. Aleksandar Roknić: Gospodo, dozvolite mi da i ja povodom ove stvari, oko koje se vodi ova žučna debata, koja je po mome mišljenju gotovo potpuno opravdana kažem nekoliko reči.

Ja ću odmah da iznesem svoje gledište, koje se tiče ove prakse koja se vrši. Kad bi se usvojila ta praksa, koja je učinjena sa mandatom gospodina Radoja Jovanovića, onda bi mi došli do toga da nikad nećemo imati ograničen broj narodnih poslanika, jer svaki čas može doći, neko sa uverenjem g. Ministrovini, koje je bilo neka vrsta pasoša, pa se predstaviti ovde nama kao narodni poslanik i pokušati čak i da glasa (Čuje se: pokušajte vi to. — Žagor među poslanicima.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Molim Vas, gospodo, posluš, jer stenografi ne mogu od larme ni-

šta da čuju pa ni da zabeleže šta gospodin poslanik govori.

Dr. Aleksandar Roknić: Da je bilo u opšte malo više taktu i uvidavnosti kod poštovane većine, ne bi se u ovu debatu ušlo u ovome momentu sa ovoliko žučnosti i ne bi posle toga kad smo mi već poništili tri mandata odmah došli da overovljujemo mandat čoveka koji je doneo uverenje gospodina Pribićevića. Ova mera koja se je ovde preduzela vrlo je hrdava i vi koji se razmećete demokratijom niste trebali da unesete to demokratsko načelo koje se tiče izbora narodnih poslanika, na ovaj način. Ja ću slobodno, dozvolite mi da kažem da na ovaj način ne treba da se fabriciraju narodni poslanici, jer ovo što se radi nije ništa drugo nego fabrikacija poslanika, i ako bude bilo potrebno kakvo glasanje, oni će poneti uverenje doći će ovde i glasati, i ako na to u istini nemaju prava, a vi vidite da se ovde sad baš ta praksa uvodi.

Gospodo, ja priznajem da ovakova praksa prostog imenovanja narodnih poslanika nije nikakav izbor i nije parlamentarno. Jer, i ako smo mi privremeno Narodno Predstavništvo, mi smo ipak nekakvo Narodno Predstavništvo ali nemojte terati u krajnost pa da i od ovog nekakvog Narodnog Predstavništva. (Veliki žagor među poslanicima)

Ja Vas, gospodo, molim u interesu pravičnosti i pozivam da odustanete od ovakve prakse dekretiranja. Manite se vi jedanput toga dekretiranja. Ne samo da je učinjena ta greška već imamo ovde i još jednu stvar da Narodno Veće nije biralo i zamenike i ja se pitam zašto Narodno Veće nije to uradilo i zašto je to propustilo. Napomenute je da je upućena uputa Narodnom Veću u Sarajevu, ali taj akt sadržao je u sebi i napomene da Narodno Veće mora birati ne same poslanike nego i njihove zamenike. Ako je to praksa, a ona se osniva na dekretu vlade, zašto je onda bila druga praksa u Zagrebu i zašto druga u Sarajevu. Vlada je izdala raspis. Gospodin ministar unutrašnjih dela je izvoleo izdati raspis kako će se vršiti izbor. Gospodo, da su ti nalozi vladini bili tačno opredeljeni najbolji je dokaz postupak u Mačedoniji. Tu su dobijeni uputi koji se imaju birati za poslanike. Tu je tačno obeležen naert i tačno rečeno kako ima da se bira. Pa ne samo to nego je rečeno i ko se mora birati. Gospodo, ja to istina ne znam ali se tako govori da je i toga bilo, govori se da su upućstva za Staru Srbiju i Makedoniju sadržavala i naredjenja ko mora da bude izabran za narodnog poslanika. Sve to eto vidite, gospodo, biva u velikim demokratijama.

Usled svega ovoga gospodo, ja sam slobodan da stavim predlog da se ova stvar, pre no što se bude rešila uputi ponova verifikacijom odboru, da verifikacioni odbor sve potrebne podatke nabavi i da šta više povede kao neku vrstu istrage po njoj. Neka se potraži akt koji je bio upućen Narodnom Veću te da se vidi da li je u njemu rečeno da se biraju i zamenici poslanicima i da se vidi na kome je krivica, da li na

Narodnom Veću u Sarajevu ili ne. Kako bilo da bilo, to treba da se izvidi, jer se ova stvar ovako ne može i ne sme rešiti.

Stoga ponovo molim da se ova stvar uputi na trag verifikacionom odboru da on pronadje sve što je potrebno i podnese izvještaj o ovoj stvari pre nego što je rešimo.

Molim 10 poslanika da me potpomognu (potpomazu ga.)

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Ima reč gospodin mažu ga).

Miloš Trifunović: Dve su ovde zamerke i razlike, koje nas dele u pitanju izbora Jovanovića. Prva je što se tiče toga, što gospodin Jovanović nije iz Bosne nego iz Srbije. Što se tiče te zamerke, ovako stvar stoji. Kad smo se mi sporazumeli u početku našega zajedničkoga rada, o sastavu ovog našeg zajedničkog Predstavništva, mi smo se svi sporazumeli, i nikakve razlike nije bilo, da ta i ta provincija recimo, Makedonija dade toliko poslanika, Kraljevina Srbija toliko, kraljevina Hrvatska i Slavonija toliko, Dalmacija toliko a Bosna i Hercegovina toliko. Mi smo ta svi naglašavali iz najbolje i najplemenitije namere da te razne pokrajine, koje će da sačinjavaju našu veliku državu, da te sve pokrajine budu ovde zastupljene tako, da onaj svet izabere svoje sinove i pošalje cvetno, da bi ovu našu zajedničku zgradu svi zajedno amalgamisali, sastavili i što jedinstveniju načinili. Ništa ne može od te težnje biti lepše i plemenitije. Nikada ne bi nijednomu od nas u normalno vreme palo na pamet da kaže Bosni i Hercegovini, a što si izabrala jednoga iz Srbije, a Srbiji da kaže, šta si izabrala jednoga iz Hrvatske i Slavonije. Ako Bog dade sreće kad budemo donesili zakone, nikome neće pasti na pamet da kakve razlike činimo. Mi smo pokazali da zajednički predstavljamo zemlju, kao što je i najbolje. Ja žalim što tu težnju neka gospoda počče da spore, i da nam spore čak i patriotizam. Koliko je ta težnja bila jaka kod sviju nas, to se vidi po tome, što smo za staru Srbiju i Makedoniju kazali, da niko drugi ne može biti ovde izabran nego sinovi iz tih naših pokrajina. Koliko ih je žali Bože bilo, koji su rekli zašto se ne biraju drugi, pa nije vlada htela da dozvoli. Koliko je bilo težnje da se iz svih tih pokrajina skupimo to se najbolje vidi i iz sastava vlade. Zar bi vlada ikada imala toliko ministarskih stolica, njih 20, kao što to ima sada, gde svaka pokrajina ima iz svoje sredine barem jednog ministra. Sećam se za Crnu Goru, koja u početku nije imala ministra, pa su došli njeni predstavnici i kazali, dobro je da i Crna Gora bude zastupana. I tako su sve pokrajine zastupane. Pa pitam vas, zar je to ružno. Između vas i nas je ta razlika što mi u toj težnji ostajemo i u ovu doba u ovoj privremenosti do formiranja definitivne naše države dosledni, a vi nalazite razloga, da od te težnje odstupate. Ako vi od te težnje odstupate, ja bi vas mogao — neću da raspirujem stvar, ali ja bi vas

mogao da upitam, zašto od te težnje odustajete? To nije ništa ružno, ako vam kažem, da je to samo iz težnje što partija želi da ima dobrog, valjanog i inteligentnog čoveka iz svoje partije, pa makar ne bio on iz Bosne i Hercegovine. Dakle posve iz partijskog razloga. Gospodin Jovanović je dobar i sposoban čovek pa ga partija njegova hoće. Mi kažemo: neka ostane ta težnja do kraja, dok ne dobijemo definitivno svoju državu, a vi kažete: »e, pardon!« To je vaša stvar, vi imadete vašu većinu.

Što se tiče druge tačke, načina, kako je gospodin Jovanović izabran, po mom sudu stvar stoji ovako: U svim tim našim provincijama izvećna izborna tela biraju svoje poslanike. U Srbiji Narodna Skupština, u Hrvatskoj i Slavoniji bila su Narodna Vijeća, u Bosni i Hercegovini Narodna Skupština, ili kako hoćete Narodno Vijeće. Ta su tela izabrala svoje sinove i poslala ih ovamo. Jedan od te naše braće dođe i zahvali se: Ne mogu više da budem poslanik. Ništa nema prirodnije sada, nego da se to telo izborno sastane, pa da izabere jednoga i kaže: mjesto toga gospodina mi šaljemo toga i toga. To je njegovo pravo. Mi tu stvar tako gledamo, a vi tako ne čete. Mi ćemo kazati, taj je čovek pripadao nama. Ako, gospodo, drukčije radite, kažem vam, da to može da ima vrlo nezgodnih posledica. Zašto sada to tako radite? Na svaki način radite opet iz partijskih razloga. A zašto, ako to tijelo možda nebi izabralo dotičnog gospodina (Prigovaranje. — Govornik se ne čuje.) Sada ćete kazati: Znamo, ali ima i treba da bude sporazum. Taj je sporazum bio između vas i nas, ali on je na žalost pokvaren. Ništa nebi bilo pravednije nego da se sastane Narodno Vijeće pa u tom slučaju kao što je poslalo prvog svog predstavnika da pošalje drugoga. Vi mislite, da se to izborno telo ne mora sastati. To je vaša stvar. I to je razlika koja deli vas i nas.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Riječ ima gospodin izvestilac.

Izvestilac dr. Hinko Krizman: Gospodo narodni poslanici! Rasprava se i suviše oteгла, pa dozvolite mi samo, da konstatujem neke činjenice, koje treba da su poznate, da se ova stvar ispravno prosudi. Da se nije te činjenice hotice ili nehotice zaboravilo, sigurno ne bi svi ovi prigovori mogli biti izneseni. Ponajprije stoji činjenica, da Narodnom Vijeću Slovenaca, Hrvata i Srba u Zagrebu, i Narodnom Vijeću za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu, nije niko propisivao kako će birati narodne poslanike za ovo predstavništvo. Ne postoji nikakav vladin ukaz, koji bi određivao način, kako da se taj izbor izvrši. Narodno Vijeće u Zagrebu samo je odlučilo, kako će taj izbor da izvrši. Narodna Vijeća nisu nikoga birala poimenično, nego su postavila zaključak, da sporazum narodnih stranaka treba da bude osnovka izbora narodnih poslanika. Narodna Vijeća su samo ustanovila srazmer, a narodnim strankama su prepustila da označe svoje kandidate za narodne poslanike, kao i njihove zamjenike. Kako je

bilo i u Sarajevu? Tamo je demokratskoj stranci, odnosno grupi Radena bilo prepušteno šest mandata, među kojima je bio i dr. Vaso Glušac, čiji je izbor neosporen. Vasi Glušcu opet imala je pravo demokratska stranka, da naznači zamenika. Stoga je i Narodno Veće u Sarajevu, odnosno Narodno Veće u Zagrebu ispravno izabralo za zamenika dru. Vasi Glušcu gospodina dra. Radoja Jovanovića.

Na pitanje g. Mašića imam da odgovorim, da je ostavka Vase Glušca predana 21. marta ove godine Narodnoj Skupštini pod brojem 708. U toj svojoj ostavci Vasa Glušac izjavljuje da vraća mandat za to, što se primio državne službe. Ta je ostavka pročitana i u Skupštini primljena, a uverenje nosi datum od 5. aprila 1919. godine kojim predsedništvo Narodnog Veća potvrđuje da je Vasi Glušcu izabran za zamenika dr. Jovanović.

Predlog pak, koji je izneo poslanik g. Miletić da Verifikacioni Odbor treba da izvrši neku istragu i ispita kako je došlo do toga da Narodno Veće u Sarajevu izda punomoćje g. dr. Radoje Jovanovića moram odlučno da odbijem. Verifikacioni Odbor ima samo da ispita na temelju onih načela, na kojima su izbori obavljani i na kojima je cela Skupština glasila. Kod prvog odelka Verifikacionog Odbora ona je ta načela ispitala i pošto je punomoćje g. Jovanovića odgovorilo tim načelima, i pošto se na njemu nalazi i potvrda i jednog i drugog Veća, to je ono sasvim ispravno. Ja stoga i ostajem pri izveštaju i molim da ga Skupština primi.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Prelazimo sada na glasanje.

Nikodije Miletić: Potrebno je konstatovati, da li ima dovoljan broj za rešavanje.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Molim g. sekretara, da izvoli ovo ustanoviti. (Glas: To je samo pravo predsednika, ako on posumnja.) Ja i sekretar smo se uverili da ima dovoljan broj članova za rešavanje. Stoga prelazimo na glasanje. Imamo predlog Verifikacionog Odbora da se mandat g. Jovanovića primi, i predlog g. Lomovića da se mandat g. Jovanovića poništi. Uz to imamo i predlog g. dra. Roknić da se ovaj izveštaj vrati Odboru na naknadno izvidjanje. Najpre ćemo glasati o predlogu Verifikacionog Odbora, i ako se taj predlog primi onda otpada potreba glasanja za druga dva predloga. Oni koji su za izveštaj Verifikacionog Odbora ti će sedeti, a ostali će ustati. (Velika većina sedi.) Velika većina sedi, te prema tome objavljujem da je izveštaj Verifikacionog Odbora primljen. Prelazimo na dalnju tačku dnevnoga reda. Molim g. izvestioca, da izvoli pročitati.

Izvestilac dr. Henrik Krizman: Čita izveštaj Verifikacionog Odbora o mandatima neosporenim i osporenim u Makedoniji i Staroj Srbiji.

Narodnom Predstavništvu.

Verifikacioni Odbor pošto je primio 20 punomoćija i 6 žalbi te izborna akta odnosno izbora u južnoj Srbiji (Makedoniji i St. Srbiji) svršio je svoj posao i čast mu je podneti Narodnom Predstavništvu svoj izveštaj:

I.

Pri pregledu: punomoćija, žalbi i ostalih izbornih akata, odbor je uvideo:

a) da protivu izbora i punomoćija

Dra. Alekse Stanišića, inspektora Ministarstva Prosvete u Skoplju (zamenik Danilo Šiljak) i Nikole Minića, direktora gimnazije u Plevljima (zamenik Mihajlo Poljević), oba za okrug Prijepoljski;

Serafina Krstića, prote iz Ohrida (zamenik Ramadan Sefedin Pustinja) i Temka Popovića penzionera iz Ohrida (zamenik Nikola Glavinčević) oba za okrug Ohridski;

Gligorija Drokalovića, učitelja iz Berova (zamenik Masar-beg Tefik) i Jordana Babamovića, učitelja iz Štiplja (zamenik Vane Ikonovović) oba za okrug Bregalnički;

Milana Topalovića, pred. opšt. suda iz Vučitrna (zamenik Miftar-Husejin) i Anđelka Nešića prote iz Mitrovice (zamenik Josif Đamilović) oba za okrug Zvečanski;

Vase Bogojevića, trgovca iz Tetova (zamenik Petar Dančević), za okrug Tetovski;

Mladena Popovića, trg. iz Skoplja (zamenik Gliša Elezović) za okrug Skopski;

Sali-Bega Rasovca iz Novog Pazar (zamenik Mane Muratović) oba za okrug Paški;

Krste Đorđevića, prote iz Bitolja (zamenik Gligorije Džambazović) za okrug Bitoljski;

Milana Protića, krojača iz Bujanovca (zamenik Toma Đorđević) za okrug Kumanovski.

Svega na broju 14. — nije prijavljena nikakva žalba niti je u odboru učinjen kakav prigovor i za to odbor smatra da su neosporeni.

b) da je protiv izbora i punomoćija:

G. Antonija Todorovića, školskog nadzornika iz Prizrena (zam. Hadži-Ljube Patrnogića) poslanika za okrug Prizrenski, podnesena žalba od strane Petka Žarića i drugova u kojoj je navedeno da 10. poverenika kao i delovođe biračkog Odbora nisu imali potrebne kvalifikacije, odbor je jednoglasno žalbu odbacio i mandat Antonija Todorovića oglasio neosporenim za to, jer je našao da ove okolnosti nisu bile od uticaja na rezultat i slobodu izbora, pošto su dvojica od tih poverenika glasali za protivkandidate a glasanje ostalih nije po sam izbor bilo odlučno.

v) Da je protiv izbora i punomoćija Tome Popovića, pred. opštine u Bitolju (zam. Antonije Nešić) i Serafima Popovića, inženjera građevinskog odseka u Prištini (zam. Damnjan Prnjinićević) oba za okrug Kosovski, podnesena žalba Petra Simonovića

jer da izbor nije bio slobodan a izabrani poslanici da nisu Upustvom Min. Un. Dela propisani zadnjih 10. godina boravili u Južnoj Srbiji. Pošto ovi prigo- veri nisu ničim potkrepljeni, a odsustvo Serifama Po- popovića na naukama u Beogradu i Tome Popovića u Nišu gde se sklonio godine 1911. ispred Arnauta nije prekidanje boravljenja, to je odbor jednoglasno zaključio, da se njihovi mandati imaju smatrati kao neosporeni i u redu.

g) da je protiv izbora i punomoćija gg.: Gli- gorija Anastasijevića, advokata u Kavadaru (zamenik Toško Anastasijević) i Rista Trajkovića, trg. iz Ka- vadara (zamenik Antonije Beširović), oba poslanika za okr. tikveški, izjavljena žalba od strane Todora Dinkovića i drugova iz Đevdelije, jer da obojica nisu boravili poslednjih 10 god. u Krajevima Južne Srbije.

Pošto se odbor iz izjava poslanika te iz službenih uverenja Suda opšt. Kavadara, uverio, da ti navodi nisu ispravni, to je jednoglasno doneo zaključak, da se i ova punomoćija mogu uzeti kao neosporena.

Na osnovu svega ovoga, odbor je jednoglasno zaključio da Narodnom Predstavništvu predloži, da izvoli, napred imenovane mandate, svega njih na broju 19, oglasiti za neosporene, a žalbe da izvoli od- baciti.

II.

Odnosno izbora g. Jovana Ćirkovića, inspektora Min. Unutrašnjih Dela u Bitolju (zam. Metodije Pe- jović), poslanika za okr. Bitoljski, uložena je žalba Antonija Todorovića i drugova iz Prizrena, kome se osporava mandat, jer kao policijski činovnik, nije imao pasivno izborno pravo ni po Ustavu, ni po upu- stvu Min. Unutr. Dela za obavu izbora narodnih po- slanika u J. Srbiji. Odbor je većinom glasova od- lučio, da se izbor poverenika, izvršen na dan 2. marta ov. god. i izbor poslanika g. Jovana Ćirkovića po- ništi s razlogom, što je g. Ćirković, po njegovom pri- znanju razrešen dužnosti polic. funkcionera u okr. Bitoljskom na dan 1. marta ov. god. dok su izbori poverenika za isti okrug vršeni sutra-dan 2. marta ov. god., jer je time sloboda izbora i sam rezultat istog doveden u sumnju, što je on kod priprema za te izbore sam sudelovao, kao takav do 2. marta ove godine.

Kod ove odluke imaju svoje odvojeno mišljenje gg. Uroš Lomović i dr. Dragutin Lončar, jer da žal- ljeni fakat nije bio od uticaja na rezultat izbora, po- što je g. Ćirković bio penzionisan ukazom od 13. fe- bruara.

Ovo svoje odvojeno mišljenje izneće usmeno u Predstavništvu.

Pri oceni izbora Nikole Drmončića (zam. Ni- kola Apostolović) za poslanika okr. Tetovskog; Še- rifa Bajrama iz Džinovca (zam. Mehmed Polivan- ović) poslanika za okr. Prizrenski; Dr. Mihajla Šu- škalović (zam. Hafis Rahat Abdurahman) poslanika

za okr. Skopski i Đorđa Denkovića (zam. Koca Tam- burović) poslanika za okr. kumanovski odbor je na- šao: da se njihova imena nalaze u izbornim aktima njihovih okruga, kao izabrani, i da su protiv izbora gg. Nikole Drmončića, Šerif Bajrama i Dr. Mihajla Šuškalopića podnešene žalbe, ali da njihova punomo- ćija do ovoga časa nisu podneta odboru za verifika- ciju. Zato odbor jednoglasno predlaže da se odluka o urednosti ovih izbora odloži, dok njihova punomo- ćija ne budu doneta.

Verifikacioni odbor umolio je Min. Unutr. Dela, da depešom potraži ova punomoćija.

III.

Za izvestioca odbor je izabrao Dr. Henrika Krizmana.

Beograd, 12. Maja 1919. god.

Sekretar: Predsednik Verif. Odbora:
Dr. **Henrik Krizman.** **Drag. Pečić.**

Članovi:

Uroš Lomović (odvaja se)
Borivoje J. Popović
Dr. Milutin Mažuranić
Dr. Dragutin Lončar (odvaja se)

Potpredsednik dr. **Ivan Ribar:** Počinjemo sad načelni pretres.

Želi li tko od g. poslanika da govori u načelnom pretresu ovoga izveštaja? (Ne želi niko.) Prema tome pristupamo glasanju. Pitam Narodno Predstavništvo, da li prima ovaj izveštaj verifikacionog odbora u na- čelu? (Prima se.)

Izjavljujem da je izveštaj verifikacionog odbora primljen u načelu.

Prelazimo na pretres o pojedinosti na tačku 1.

Miladin Svinjarev: Vi tako brzo govorite da mi nemožemo da razumemo šta se stavlja na glasanje.

Potpredsednik dr. **Ivan Ribar:** Kad mene nera- zumete onda nećete nikoga razumeti. Ja sam stavio na glasanje načelni pretres izveštaja verifikacionog odbora od 12. maja 1919. god. Svaki poslanik ima taj izveštaj. Stavio sam na glasanje dali se ovaj izveštaj prima u načelu. (Prima se.) Dakle to je svršeno. Sad imamo da predjemo na raspravu u pojedinostima, i pošto je tačka 1. o neospornim mandatima ona se prima i sad dolazi tačka 2. o ospornim mandatima.

Ima reč g. Uroš Lomović.

Uroš Lomović: Ja sam odvojio mišljenje kod mandata Jovana Ćirkovića. Verifikacioni odbor u ve- ćini rešio je, da se poništi izbor Jovana Ćirkovića, za okrug bitoljski. Nalazim, da nije imao razloga, da takvo rešenje donese. U raspisu ministra unutrašnjih

dela i vlade stoji: da ne može biti izabran policijski činovnik za narodnog poslanika.

Medjutim, gospodin Ćirković bio je inspektor ministarstva unutrašnjih dela, i vršio je dužnost načelnika okruga Bitoljskog. U vremenu biranja nije bio policijski činovnik. Kao policijski činovnik ukazom ministra unutrašnjih dela penzionisan je februara meseca, a izbori predstavnika izvršeni su od 2. do 30. marta. I ako je tendencija bila zakonodavčeva, da policija ne može da utiče na narod prilikom glasanja, onda nije bilo bojazni, da će i Ćirković kao policijski činovnik moći što učiniti, jer u momentu, kad je on bio biran za poslanika i poverenika, on nije bio policijski činovnik. Dalje nije ni to kazano, u kome roku ima da podnese ostavku na svoj položaj. Medjutim, gospodo, nezavisno od toga nije bio funkcionar policijski više od mesec dana, kad je on ukazom penzionisan. Ćim je penzionisan, nije mogao imati nikakova uticaja ni pritiska na njegove birače, da za njega glasaju. Ja neću da kažem, da je većina ovaj mandat poništila samo za to, što gospodin Ćirković ne pripada grupi ljudi, koju ona predstavlja, samo držim da kad bi bio obratni slučaj, da bi ona protivno uradila. Neću da kažem, da je većina to učinila iz partizanskih razloga, ali u jednom drugom slučaju, u slučaju jednoga poslanika, koji nije imao bitni uslov za poslanika, ona je sasvim obratno postupila, i taj mandat osnažila. Gospodo, u raspisu vlade o izborima u novim krajevima, jer zakon o izborima i Ustav nisu rašireni i na nove krajeve, u tome raspisu izrično stoji, da kandidat za poslanika mora biti rođen u Staroj Srbiji. Medjutim postoji čisto priznanje gospodina dra. Šuškalovića, da on nije rođen u Staroj Srbiji, već da je rođen u Sarajevu, pa su ipak gospoda članovi većine verifikacionog odbora taj izbor osnažili.

Dakle ovdje ne stoji nikakva smetnja za izbor gospodina Ćirkovića, jer on nije bio policijski činovnik u vremenu biranja za poslanika, apelujem na Narodno Predstavništvo da bez pristranosti donese odluku o ovom pitanju, i da Ćirkovićev izbor osnaži, jer u njemu nema nikakvih nedostataka, da on može biti osujećen. Na njegov izbor nije izjavio žalbu nijedan birač njegovog okruga, a po članu 21. našeg izbornog zakona, na izbor jednoga poslanika može izjaviti žalbu samo birač iz toga okruga. Nijedan birač iz okruga Bitoljskog nije izjavio žalbu na izbor g. Ćirkovića, i to je najbolji dokaz, da je njegov izbor potpuno pravilan i da je on izraz narodne volje. (Živojin Zlatić: A što su ukrali žalbu, to niko ne kaže.) To nije bilo to je laž (Graja.) Tvrdjenje gospodina Zlatića da je neko ukrao akta to je jedna kleveta koja ako se ne dokaže moraće se smatrati kao kleveta.

Dakle molim vas, gospodo, niko od birača Jovana Ćirkovića nije izjavio žalbu na njegov izbor, po članu 95. našeg izbornog zakona takav se izbor ima smatrati kao neosporen. Još u zakonu stoji da

sem birača može na izbor da se žali još jedna ličnost, a to je ministar unutrašnjih dela. Ni gospodin ministar unutrašnjih dela se nije žalio. Ko se je žalio na njegov izbor?

Zalila su se gospoda njegove kolege koje su ovde došle, i videle da nema žalbo, dogovorili su se i rešili da napišu žalbu. To su gospoda Šuškalović, Rista Trajković, Antonije Todorović. Ta su četiri poslanika podnela žalbu protiv njega. Nijedan od njih nije njegov birač, a nijedan od njih nije video Bitoljskog okruga. Ja držim, da je to učinjeno iz partijskih razloga da ne dodje njihov kolega u Skupštinu, jer je protiv njihovih izbora bilo žalbi, a protiv ovoga izbora Ćirkovićevog nije bilo.

I kad to stoji da žalbe protiv izbora Ćirkovićevog nema, onda je nalazim da je izbor Ćirkovićev apsolutno neosporen, u toliko prije, što u ovim provizornim prilikama ne može se tražiti, da budu ispunjene sve formalnosti a ovde nijedna formalnost nije izostala. Razlika u broju glasača koji su glasali za Ćirkovića i glasača koji su glasali za njegove protivkandidate ogromna je, mislim za 50 glasova. Prema tome nije u pitanju neispunjenje njegovih uslova. Iz tih razloga ja molim Narodnu Skupštinu da reši ovaj izbor bezpristrano ne vodeći računa o partijskim obzirima i molim Narodnu Skupštinu da odobri izbor poslanika Ćirkovića, kojoj on može činiti čast, i kao činovnik, i kao povjerenik narodni.

Potpredsednik dr. Ivan Ribar: Gospodin Narodni Poslanik Lomović je obrazložio svoje odvojeno mišljenje, i ja predlažem da se današnja sjednica zaključi a podjedno predlažem Narodnom Predstavništvu, da se iduća sjednica sazove za iduću sredu, t. j. 21. o. m. j. za 15 časova i to sa ovim dnevnim redom:

1. Produženje rasprave današnjeg izveštaja Verifikacionog Odbora; a k tomu još izveštaj Verifikacionog Odbora od 13. maja 1919. i 10. maja 1919., isto izvešće Verifikacionog Odbora glede mandata dra. Mihajla Šuškalovića i Lazara Damjanovića i Spasoja Piletića.

Ovo vreme za pauzu određeno je radi toga da bi izabrani odbori za zakonsku osnovu o zaštiti dece o državljanstvu i o punolestvu, a tako isto i agrarni odbor, da bi mogli posvršavati svoje poslove, jer inače se desilo kao što ste i sami videli, da se je određivala i odborska i skupštinska sednica u isto vreme. Do tada bi se ti odborski poslovi mogli obaviti, zato ja i predlažem da se sednice odgode do srede.

Prima li Narodno Predstavništvo predloženi dnevni red? (Prima.) Današnju sednicu zaključujem, a uričem slijedeću za sredu u 15 časova sa urećenim dnevnim redom.

(Sastanak je zaključen u 19 i 10 časova.)

Video Sekretar:

Dr. Dragutin Lončar.

Interpelacije

22. redovnog sastanka

privremenog narodnog predstavništva

držanog na dan 16. maja 1919. godine u Beogradu.

Interpelacija

Člana Privremenog Narodnog Predstavništva Dr. Mehmeda Spahića na Gospodina predsednika Ministarskog Saveta i na Ministra za Socijalnu Politiku u stvari izdavanja nekih socijalno-političkih naredaba u Bosni i Hercegovini.

Nedavno je izdala zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu naredbe, kojim uvada osamsatno radno vrijeme, zatim radničke povjerenike u većim poduzećima i pomoć besposlenim radnicima iz državnih sredstava. Neprigovarajući meritorno sadržaju ovih naredaba, moram odlučno ustati protiv toga, da se ovako krupna pitanja, koja terete i državni budžet rešavaju naredbom jedne zemaljske vlade. Ona nesumnjivo spadaju u nadležnost narodnog predstavništva, a što je još važnije moraju u čitavom Kraljevstvu biti jednako uređena, jer bi inače uslovi produkcije bili u raznim krajevima Kraljevstva različiti.

Stoga pitam g. Predsednika Ministarskog Saveta i g. Ministra za socijalnu politiku:

1. Kako opravdavaju postupak zemaljske vlade u Sarajevu kod izdavanja ovih naredaba i kako ga dovede u sklad s ustavom i našim državnim jedinstvom?

2. da li su spremni ove naredbe kao neustavne izvan snage staviti i Narodnom Predstavništvu predložiti zakonske osnove, kojima će ova važna socijalna pitanja biti u čitavom Kraljevstvu jednako uređena?

U Beogradu, dne 15. Maja 1919. god.

Dr. Mehmed Spahić s. r.

Interpelacija

Člana Privremenog Narodnog Predstavništva Dr. Mehmeda Spahića na Gospodina Ministra Unutrašnjih Dela radi objave liste Konfidenata u Bosni i Hercegovini.

Banovnom naredbom postavljeno je za Hrvatsku i Slavoniju naročito povjerenstvo, da ustanovi i objavi listu konfidenata bivšeg Austro-Madžarskog režima. Ovo se je povjerenstvo već sastalo i otpočelo svoj rad. Još za vlade Narodnog Vijeća u Bosni i Hercegovini izabrana je naročita komisija u Sarajevu sa sličnom zadaćom kojom predsjedava sam predsjednik vlade. Već je više meseci prošlo, a da ova komisija nije ni pozvana da se sastane. Neki su se članovi radi nesazivanja zahvalili a neki su međutim i umrli. Posledica je ovog propuštanja predsjednika Bosanske Vlade bila, da su izvjesni elementi, koji truju naše narodno jedinstvo, mogli i nadalje bacati se blatom i na najpoštenije ljude, a mesto zbližavanja pooštravali su se odnošaji među pojedinim dijelovima stanovništva Bosne i Hercegovine.

Ovo za konsolidovanje prilika u svim našim krajevima osobito važno pitanje trebalo bi riješiti jednom naredbom za sve naše krajeve bivše Austro-Madžarske monarhije.

Stoga pitam Ministra Unutrašnjih Dela:

1. Da li je voljan izdati naređenje da se u svim krajevima našeg Kraljevstva koji su do našeg ujedinjenja pripadali Austro-Ugarskoj monarhiji a naročito u Bosni i Hercegovini, postave povjerenstva za ustanovljenje konfidenata Austro-Madžarskog režima?

2. Da li je voljan preduzeti, da ova povjerenstva odmah otpočnu svoj rad?

U Beogradu, dne 15. maja 1919. god.

Dr. Mehmed Spahić s. r.

